Casglu barn y cyhoedd ynglŷn ag opsiynau posibl ar gyfer dyfodol cyfansoddiadol Cymru

Crynodeb o ganfyddiadau'r arolwg meintiol

Gorffennaf 2023

Y Comisiwn Annibynnol ar Ddyfodol Cyfansoddiadol Cymru
The Independent Commission on the Constitutional Future of Wales

beaufortresearch

Dull yr arolwg meintiol

Prif amcanion

- Archwilio lefelau'r ddealltwriaeth am sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg ar hyn o bryd
- Archwilio canfyddiadau am sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg ar hyn o bryd
- Archwilio sut yr hoffai'r cyfranogwyr weld Cymru'n cael ei rhedeg yn y dyfodol

Dull

- Arolwg meintiol i gasglu barn sampl **gadarn, gynrychiolaidd** o'r cyhoedd yng Nghymru
- 1,596 o gyfweliadau i gyd, a gynhaliwyd rhwng 18 Mai a 9 Mehefin 2023
  - 1,500 o arolwg panel hunangwblhau ar-lein o oedolion 16+ ledled Cymru
  - Hynny wedi'i ategu gan 96 o gyfweliadau dros y ffôn gyda phobl sydd wedi'u hallgau'n ddigidol (heb ddefnyddio'r rhyngrwyd yn y 3 mis diwethaf)
- Pwysolwyd y data i fireinio cynrychiolaeth yn ôl oedran, rhywedd, gradd gymdeithasol a rhanbarth gan ddefnyddio cyfrannau'r Cyfrifiad

beaufortresearch

Diddordeb yn sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg a gwybodaeth am hynny

Mae gan 8 ymhob 10 o'r cyhoedd ddiddordeb yn sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg, ond mae llai na hanner y gyfran honno'n teimlo'u bod yn gwybod llawer am hynny

C. Faint o ddiddordeb fyddech chi'n dweud sydd gennych yn sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg? / C. Faint ydych chi'n teimlo eich bod yn ei wybod am sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg?
Yr hyn a olygwn yw'r strwythurau sy'n bodoli i wneud penderfyniadau a'u rhoi ar waith, nid y pleidiau gwleidyddol sydd mewn grym.

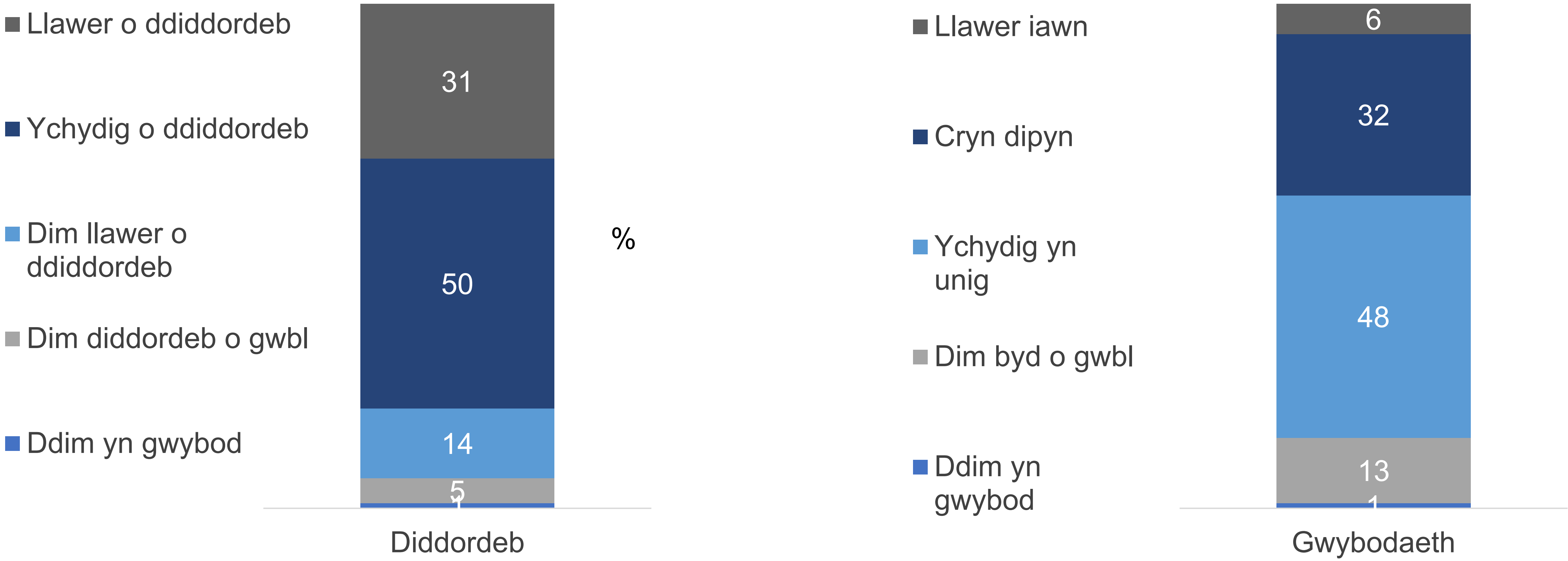

Mae 73% yn cytuno â'r datganiad "Dydych chi ddim yn gweld nac yn clywed digon am sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg yn y cyfryngau"

Sail (pawb): 1,596

beaufortresearch

Mae gan bobl iau lai o ddiddordeb ac maent yn llai gwybodus na grwpiau oedran hŷn; mae gan ddosbarthiadau canol (ABC1) fwy o ddiddordeb ac maent yn fwy gwybodus na'r dosbarthiadau gweithiol (C2DE)

C. Faint o ddiddordeb fyddech chi'n dweud sydd gennych yn sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg? / C. Faint ydych chi'n teimlo eich bod yn ei wybod am sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg?
Yr hyn a olygwn yw'r strwythurau sy'n bodoli i wneud penderfyniadau a'u rhoi ar waith, nid y pleidiau gwleidyddol sydd mewn grym.

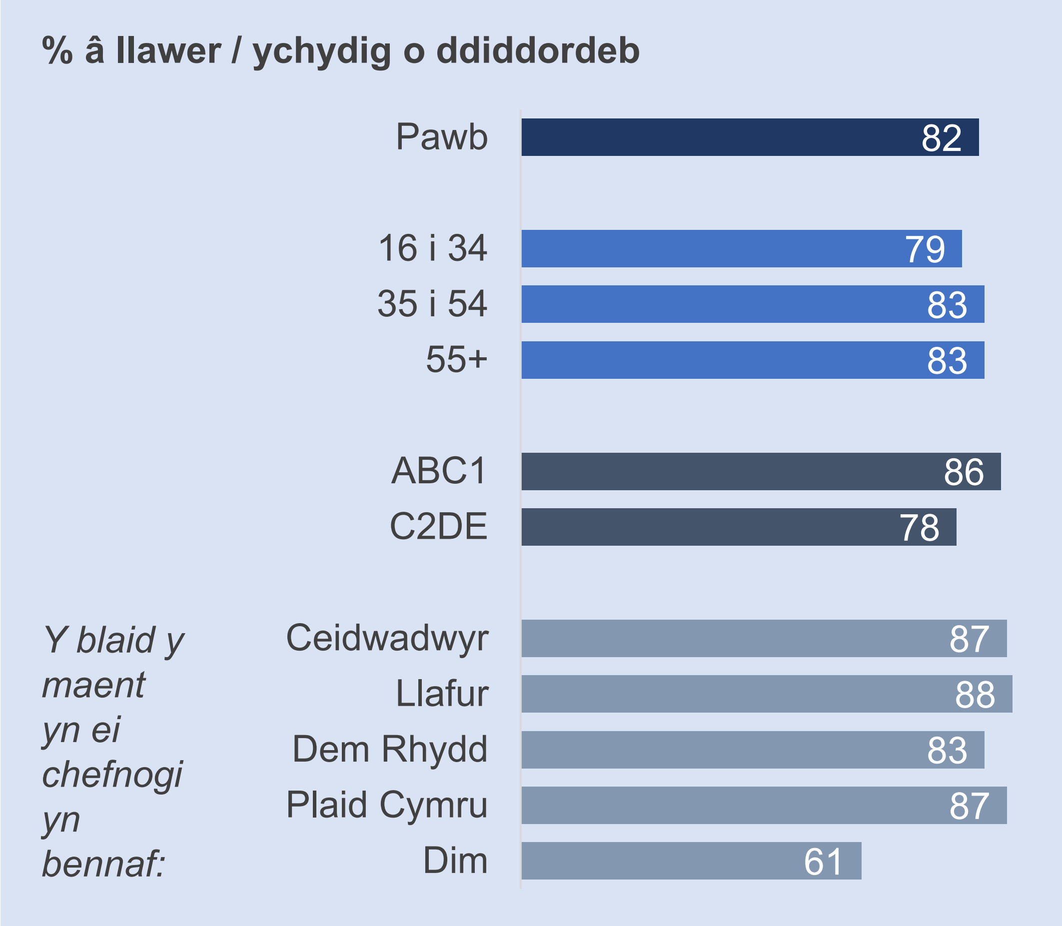

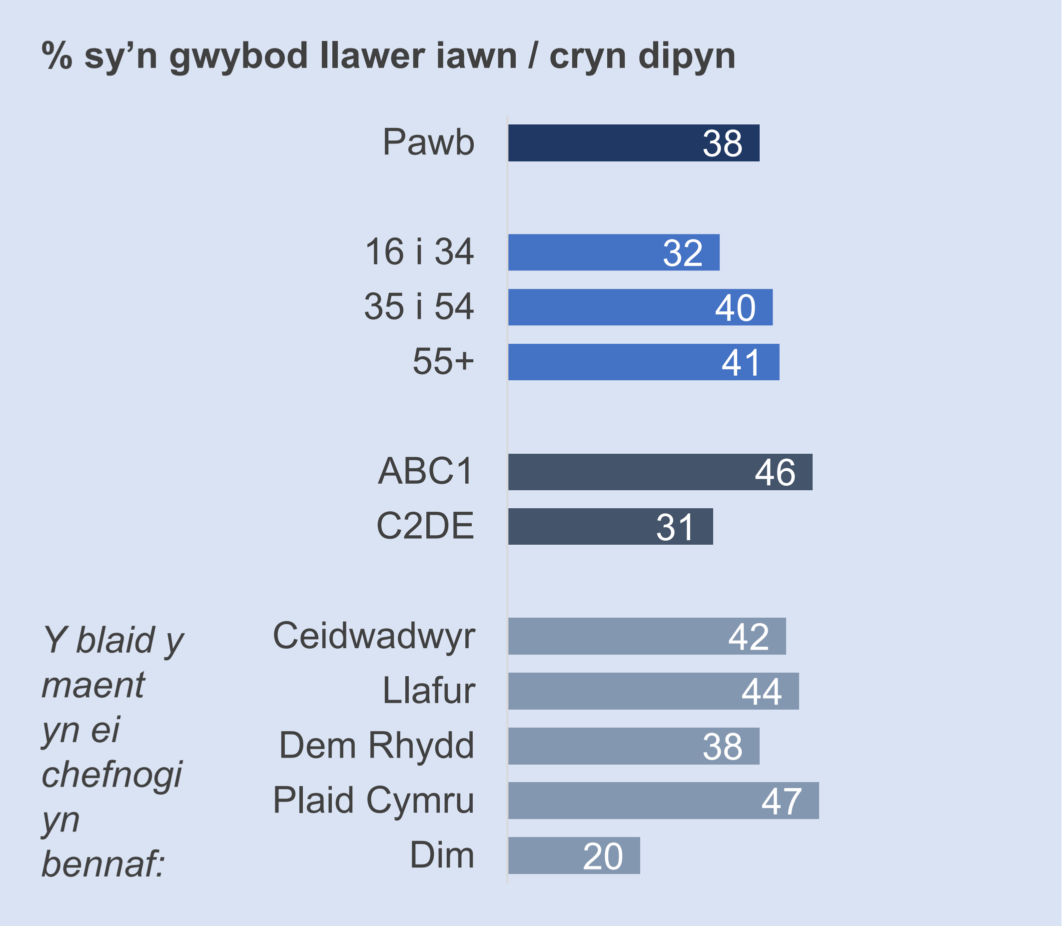

Sail: Pawb (1,596), 16 i 24 (168), 25 i 34 (297), 35 i 44 (300), 45 i 54 (206), 55 i 64 (286), 65+ (339), ABC1 (915), C2DE (681), Ceidwadwyr (284), Llafur (567), Dem Rhydd (126), Plaid Cymru (196), Dim (197)

beaufortresearch

Mae llai na hanner yn teimlo'u bod wedi gweld neu glywed llawer am sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg yn y 12 mis diwethaf; dim gwelliant dros y 10 mlynedd ddiwethaf

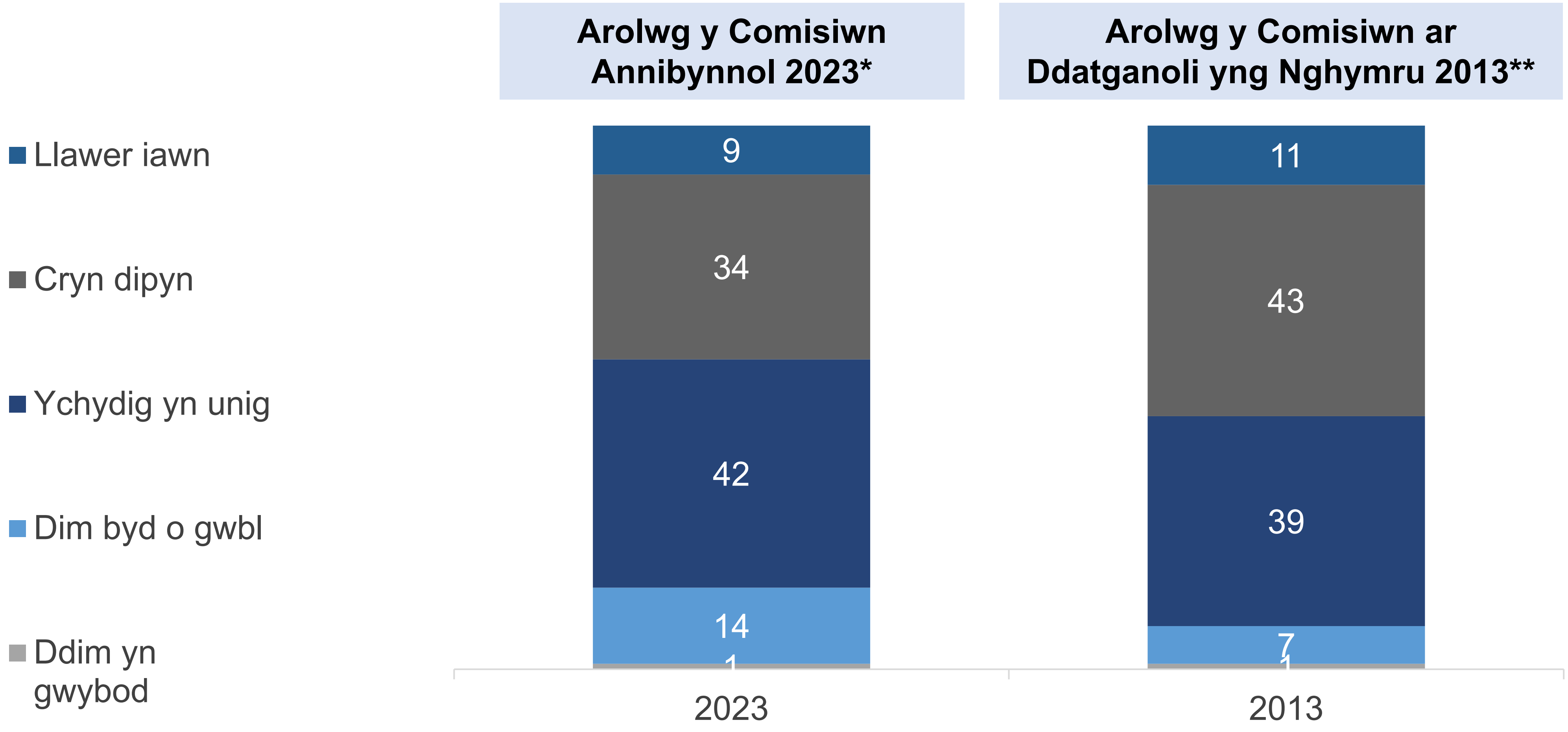

*C. Faint fyddech chi'n dweud eich bod wedi'i weld neu ei glywed am sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg dros y 12 mis diwethaf? (%)
**C. Faint fyddech chi'n dweud eich bod wedi'i weld neu ei glywed am waith Cynulliad Cenedlaethol Cymru dros y 12 mis diwethaf? (%)

Sail: Pawb 2023 (1,596), Arolwg y Comisiwn ar Ddatganoli yng Nghymru 2013 (2,009)
Dylid cymryd gofal wrth gymharu canlyniadau'r arolygon hyn oherwydd methodolegau gwahanol (2023 = Ar-lein, 2013 = Ffôn) a bod y cwestiynau wedi'u geirio ychydig yn wahanol

beaufortresearch

Newyddion ar y teledu yw’r brif ffynhonnell newyddion a gwybodaeth fel rheol i bobl yng Nghymru, gyda gwefannau newyddion ar-lein a’r cyfryngau cymdeithasol yn dilyn; mae gwahaniaethau amlwg fesul grŵp oedran

C. Ble ydych chi’n cael eich newyddion a gwybodaeth? (%)

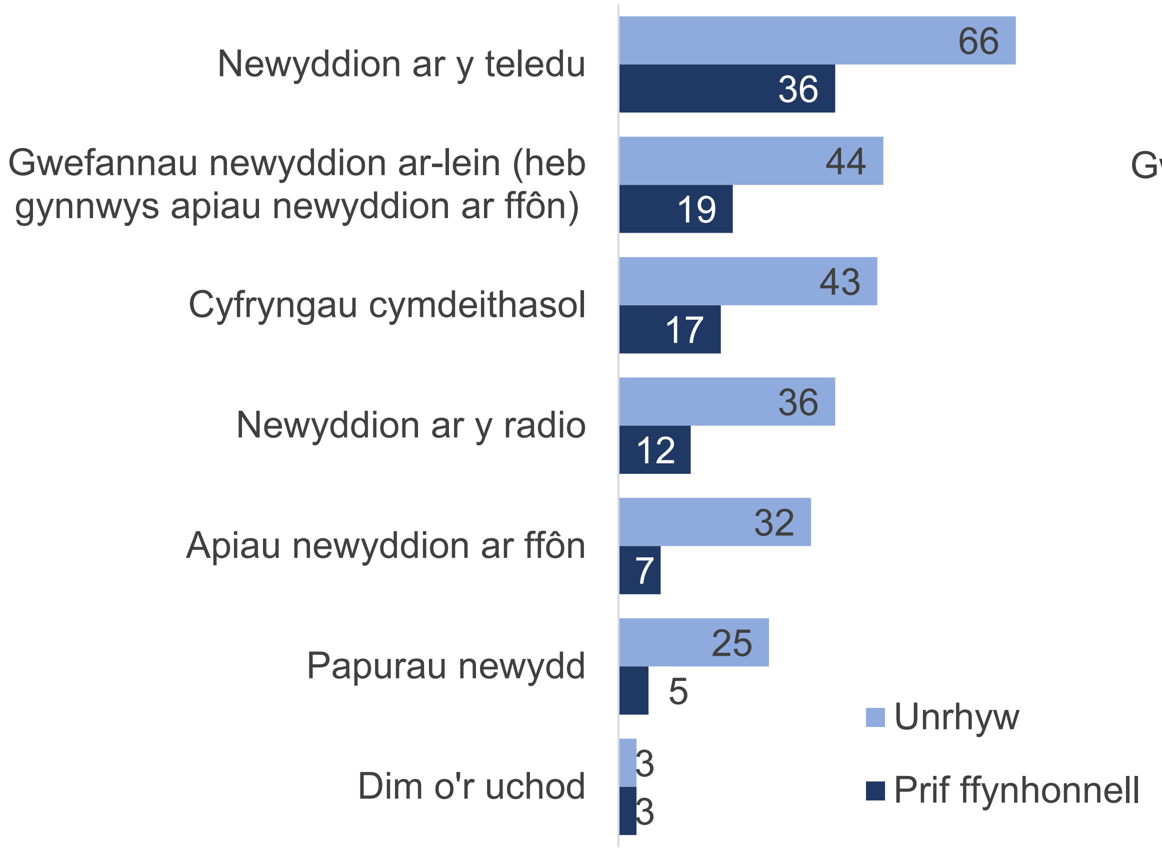

Prif ffynhonnell, fesul oedran (%)

	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Newyddion ar y teledu	14	14	**26**	**33**	**52**	**58**
Gwefannau newyddion ar-lein (heb gynnwys apiau)	20	20	22	25	20	12
Cyfryngau cymdeithasol	**41**	**35**	23	16	4	1
Apiau newyddion ar ffôn	17	18	17	10	12	5
Newyddion ar y radio	4	7	5	10	7	7
Papurau newydd	1	2	4	2	3	14
Dim o’r uchod	2	4	3	3	2	3

Sail: Pawb (1,596), 16 i 24 (168), 25 i 34 (297), 35 i 44 (300), 45 i 54 (206), 55 i 64 (286), 65+ (339)

Mae'r cyhoedd yn gallu adnabod yn gywir pa rai yw'r rhan fwyaf o feysydd a reolir gan Senedd / Llywodraeth Cymru

C. Dyma restr o feysydd. Ar gyfer pob un, dewiswch pwy sy'n rheoli'r maes yn bennaf yng Nghymru yn eich tyb chi: Senedd a Llywodraeth Cymru ynteu Senedd y DU yn San Steffan a Llywodraeth y DU? (%)

	Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru	Senedd y DU yn San Steffan a Llywodraeth y DU	Ddim yn gwybod
Amaethyddiaeth	68	22	10
Darlledu a rheoleiddio'r cyfryngau	46	41	13
Busnes a datblygu economaidd	59	30	12
Y Llysoedd a'r system Cyfiawnder Troseddol	29	60	11
Amddiffyn a materion tramor	14	74	12
Addysg	76	17	7
Tai	73	19	9
Iaith a diwylliant	86	8	6
Y Gwasanaeth Iechyd Gwladol	61	31	8
Plismona	57	34	10
Ynni adnewyddadwy gan gynnwys ffermydd gwynt mawr	50	36	13
Ffyrdd	75	17	8
Y system lles a budd-daliadau	32	58	10

Gwyrdd = ymateb cywir

Coch = ymateb anghywir

Sail (pawb): 1,596

beaufortresearch

Hyd yn oed lle'r oedd y cyhoedd yn nodi'r pwerau'n gywir fel rhai wedi'u datganoli, roedd lleiafrif sylweddol yn ei gael yn anghywir, yn enwedig ar gyfer lles a budd-daliadau, iechyd a chyfiawnder

C. Dyma restr o feysydd. Ar gyfer pob un, dewiswch pwy sy'n rheoli'r maes yn bennaf yng Nghymru yn eich tyb chi: Senedd a Llywodraeth Cymru ynteu Senedd y DU yn San Steffan a Llywodraeth y DU? (%)

	Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru	Senedd y DU yn San Steffan a Llywodraeth y DU	Ddim yn gwybod
Amaethyddiaeth	68	**22**	10
Darlledu a rheoleiddio'r cyfryngau	46	41	13
Busnes a datblygu economaidd	59	**30**	12
Y Llysoedd a'r system Cyfiawnder Troseddol	**29**	60	11
Amddiffyn a materion tramor	**14**	74	12
Addysg	76	**17**	7
Tai	73	**19**	9
Iaith a diwylliant	86	**8**	6
Y Gwasanaeth Iechyd Gwladol	61	**31**	8
Plismona	57	34	10
Ynni adnewyddadwy g.g. Ffermydd gwynt mawr	50	36	13
Ffyrdd	75	**17**	8
Y system lles a budd-daliadau	**32**	58	10

Gwyrdd = ymateb cywir

Coch = ymateb anghywir

Sail (pawb): 1,596

beaufortresearch

Ond mae dryswch ynglŷn â phwy sy'n gyfrifol am rai meysydd, h.y. plismona, ynni adnewyddadwy, darlledu a rheoleiddio'r cyfryngau; hefyd, roedd oddeutu 1 ymhob 10 yn gyffredinol yn methu ag ateb

C. Dyma restr o feysydd. Ar gyfer pob un, dewiswch pwy sy'n rheoli'r maes yn bennaf yng Nghymru yn eich tyb chi: Senedd a Llywodraeth Cymru ynteu Senedd y DU yn San Steffan a Llywodraeth y DU? (%)

	Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru	Senedd y DU yn San Steffan a Llywodraeth y DU	Ddim yn gwybod
Amaethyddiaeth	68	22	10
Darlledu a rheoleiddio'r cyfryngau	**46**	**41**	**13**
Busnes a datblygu economaidd	59	30	12
Y Llysoedd a'r system Cyfiawnder Troseddol	29	60	11
Amddiffyn a materion tramor	14	74	12
Addysg	76	17	7
Tai	73	19	9
Iaith a diwylliant	86	8	6
Y Gwasanaeth Iechyd Gwladol	61	31	8
Plismona	**57**	**34**	**10**
Ynni adnewyddadwy g.g. Ffermydd gwynt mawr	**50**	**36**	**13**
Ffyrdd	75	17	8
Y system lles a budd-daliadau	32	58	10

Gwyrdd = ymateb cywir

Coch = ymateb anghywir

Sail (pawb): 1,596

beaufortresearch

O’i gymharu â 10 mlynedd yn ôl, ychydig o welliant a fu yng ngwybodaeth y cyhoedd am ba bwerau sydd wedi’u datganoli i Gymru

C. Dyma restr o feysydd. Ar gyfer pob un, dewiswch pwy sy’n rheoli’r maes yn bennaf yng Nghymru yn eich tyb chi: Senedd a Llywodraeth Cymru ynteu Senedd y DU yn San Steffan a Llywodraeth y DU? (%)

	Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru		Senedd y DU yn San Steffan a Llywodraeth y DU	
Amaethyddiaeth	68	**66**	22	**26**
Darlledu a rheoleiddio’r cyfryngau	46	**35**	41	**55**
Y Llysoedd a’r system Cyfiawnder Troseddol	29	**17**	60	**75**
Amddiffyn a materion tramor	14	**4**	74	**91**
Addysg	76	**76**	17	**19**
Tai	73	**73**	19	**21**
Y Gwasanaeth Iechyd	61	**58**	31	**37**
Plismona	57	**48**	34	**45**
Ynni adnewyddadwy gan gynnwys ffermydd gwynt mawr	50	**50**	36	**41**
Ffyrdd	75	**69**	17	**23**
Y system lles a budd-daliadau	32	**22**	58	**71**

Ffigyrau mewn inc **trwm** o Arolwg y Comisiwn ar Ddatganoli yn 2013

Coch = mwy o ddryswch nawr nag yn 2013

Gwyrdd = llai o ddryswch nawr nag yn 2013

Sail: Pawb 2023 (1,596), Arolwg y Comisiwn ar Ddatganoli yng Nghymru 2013 (2,009)
Dylid cymryd gofal wrth gymharu canlyniadau’r arolygon hyn oherwydd methodolegau gwahanol (2023 = Ar-lein, 2013 = Ffôn). Cymariaethau wedi’u gwneud lle y bo’n bosibl

beaufortresearch

Barn ynglŷn â’r sefyllfa ar hyn o bryd

Mae ychydig dros hanner y cyhoedd yn meddwl bod y system lywodraethu bresennol yng Nghymru'n gweithio'n dda, tra bo ychydig dros 4 ymhob 10 yn meddwl i'r gwrthwyneb

C. Pa mor dda y mae'r system lywodraethu bresennol yng Nghymru'n gweithio yn eich tyb chi? (%)

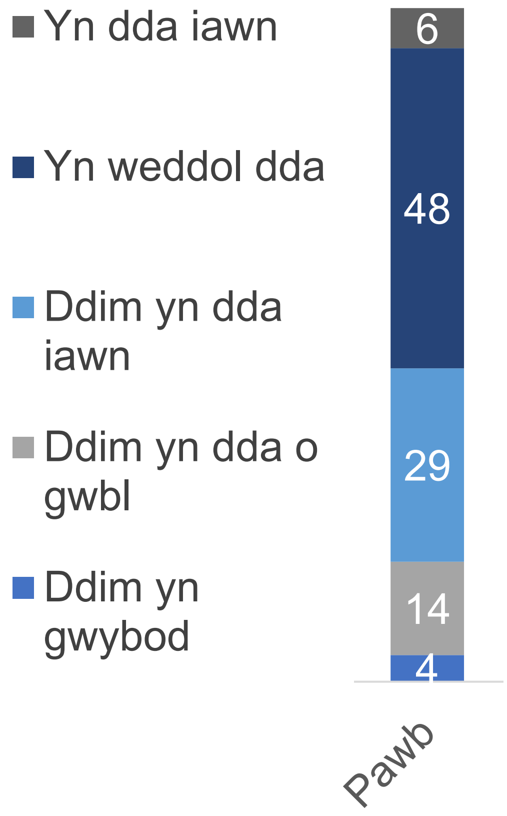

Sail: Pawb (1,596)

Mae pobl iau'n hapusach gyda'r system lywodraethu bresennol na phobl hŷn. Eto, ceir gwahaniaethau amlwg yn ôl y pleidiau y maent yn eu cefnogi

C. Pa mor dda y mae'r system lywodraethu bresennol yng Nghymru'n gweithio yn eich tyb chi? (%)

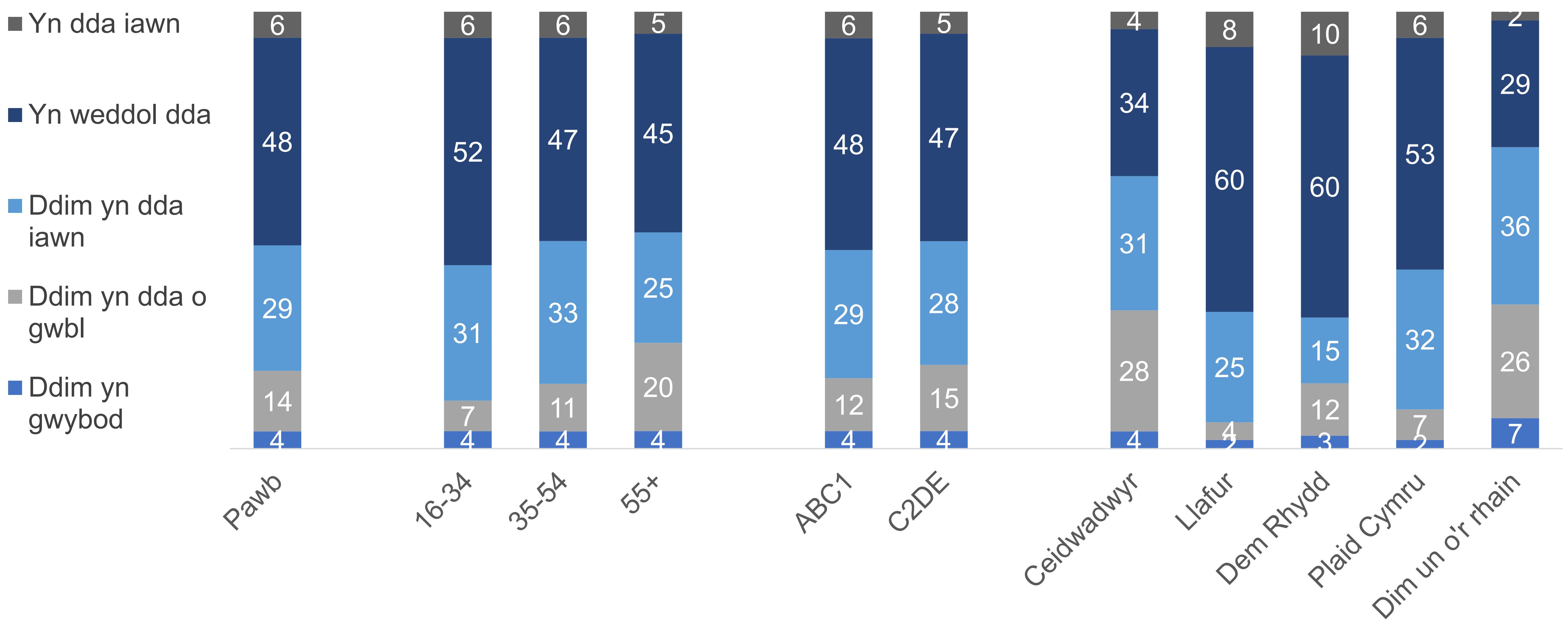

Sail: Pawb (1,596), 16 i 24 (168), 25 i 34 (297), 35 i 44 (300), 45 i 54 (206), 55 i 64 (286), 65+ (339), ABC1 (915), C2DE (681), Ceidwadwyr (284), Llafur (567), Dem Rhydd (126), Plaid Cymru (196), Dim (197)

beaufortresearch

Roedd rhesymau dros sgôr cadarnhaol yn ymwneud â meysydd polisi, gwasanaethau a pherfformiad. Soniwyd am strwythur / newid cyfansoddiadol ar lefel is o lawer

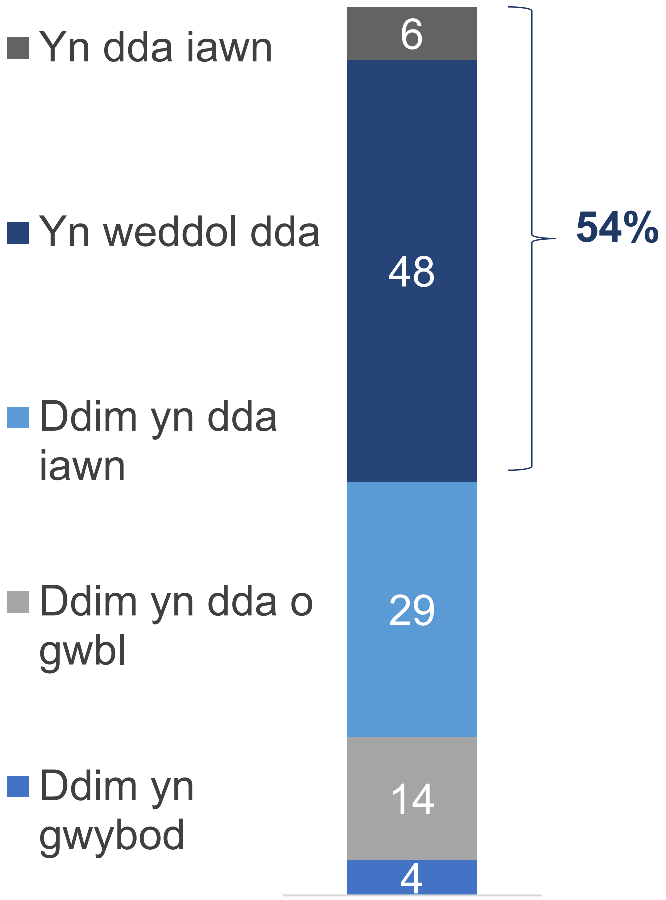

C. Pam ydych chi'n dweud hynny [**yn dda iawn / yn weddol dda**]? Prif resymau y soniwyd amdanynt yn ddigymell (%)

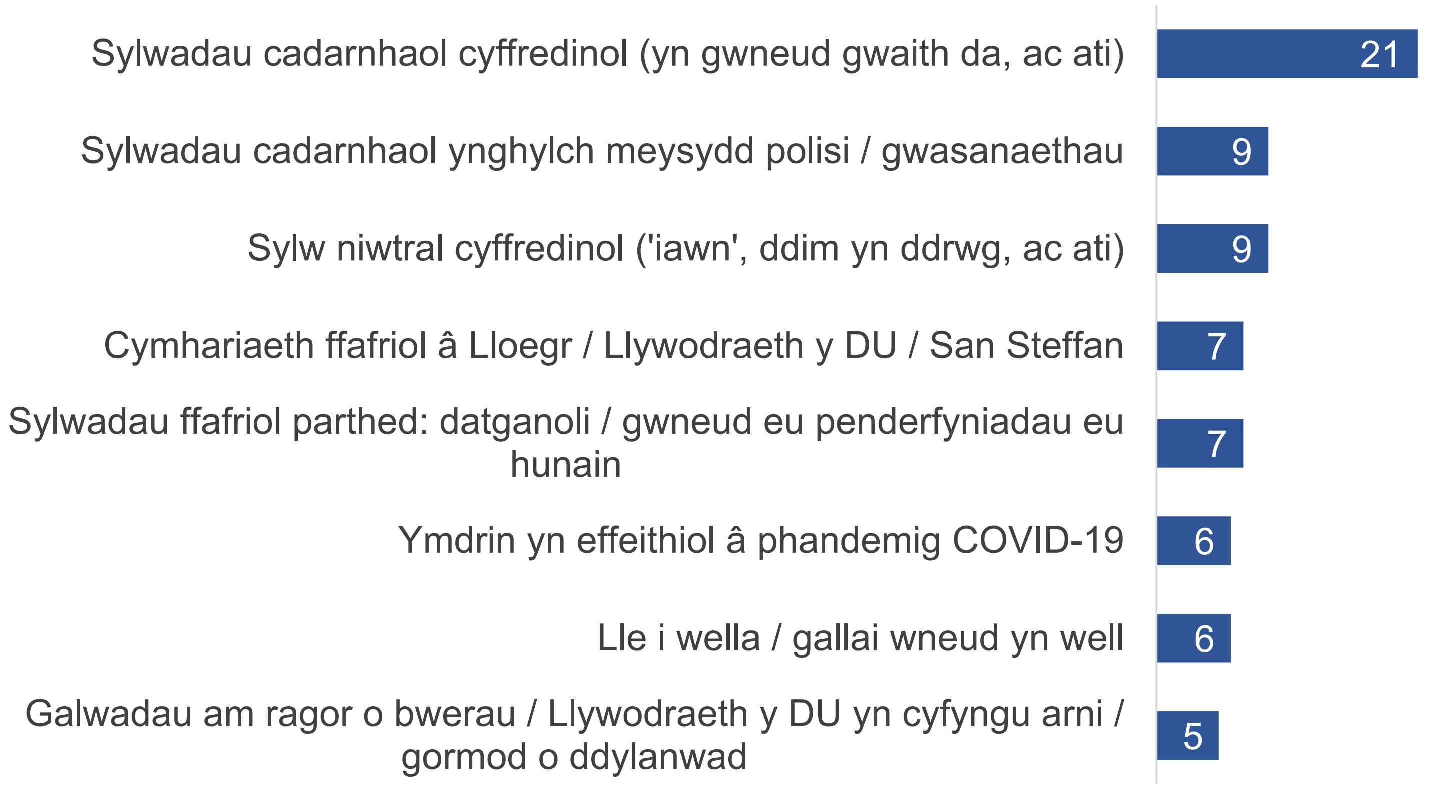

Sail (pawb): 1,596

beaufortresearch

Mae’r rhai sy’n meddwl bod y system bresennol yn gweithio’n dda’n canolbwyntio’n bennaf ar feysydd polisi a gwasanaethau; ond maent hefyd yn sôn am y sefyllfa economaidd gyffredinol

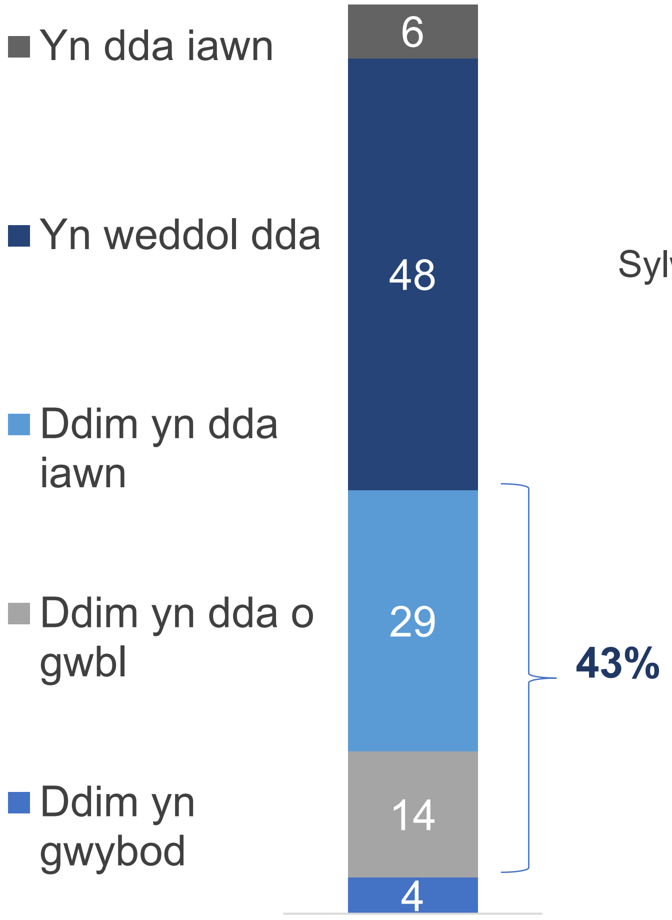

C. Pam ydych chi’n dweud hynny [**ddim yn dda iawn / ddim yn dda o gwbl**]? Prif resymau y soniwyd amdanynt yn ddigymell (%)

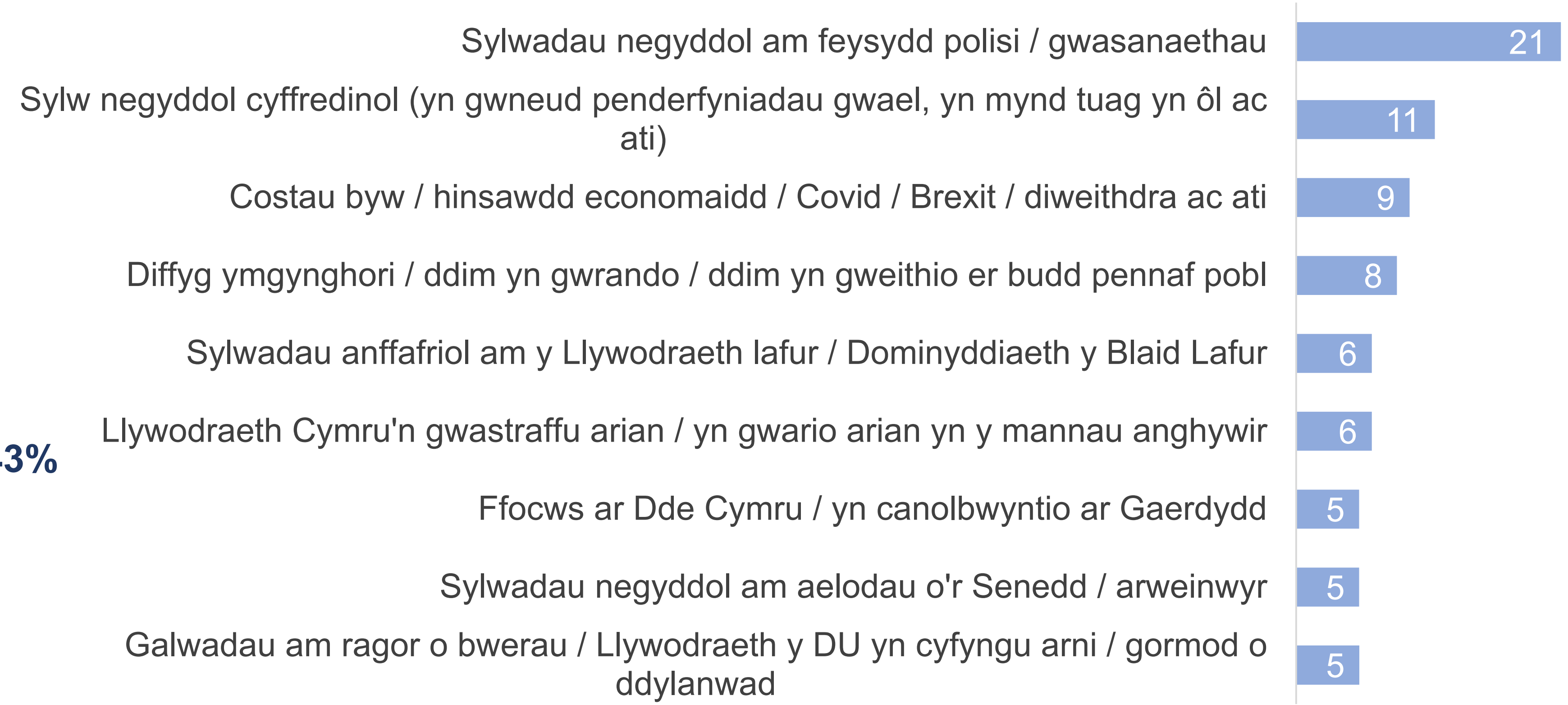

Sail (pawb): 1,596

beaufortresearch

Mae 4 ymhob 10 yn meddwl bod datganoli wedi bod yn dda i Gymru (dwywaith cymaint ag sy'n meddwl i'r gwrthwyneb), ond nid yw 3 ymhob 10 yn gweld unrhyw wahaniaeth

C. Ar y cyfan, ydych chi'n meddwl bod datganoli wedi bod yn dda i Gymru? (%)

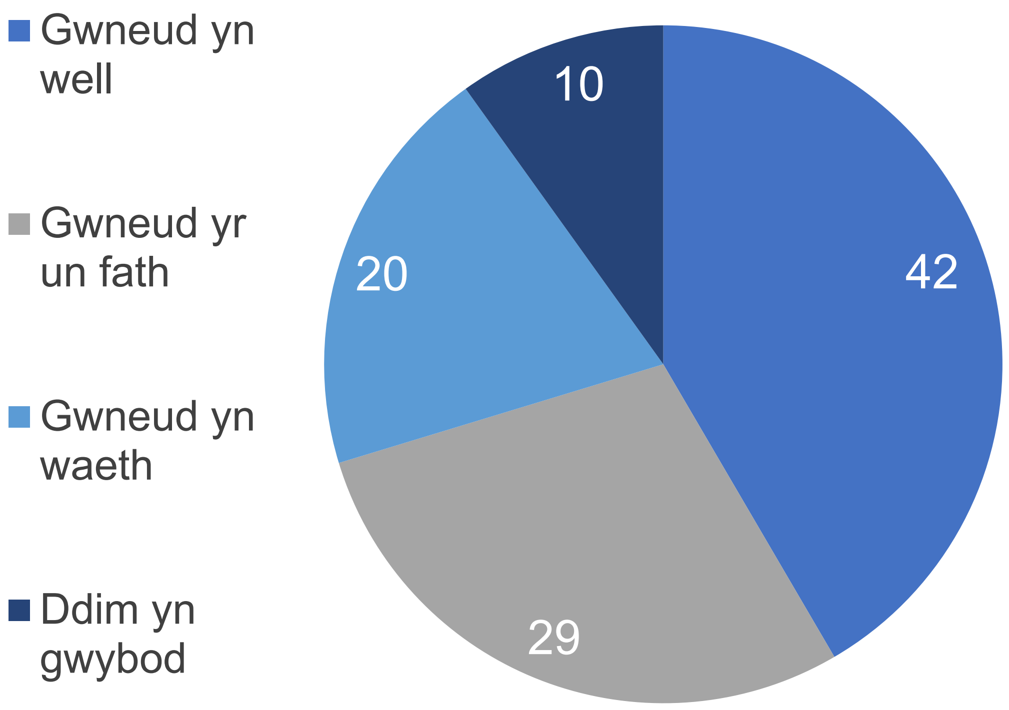

Sail (pawb): 1,596

beaufortresearch

Mae'r cyfrannau sy'n meddwl bod gan Gymru lais cryfach yn y DU gyda Senedd / Llywodraeth Cymru'n debyg i'r rhai sy'n teimlo bod datganoli wedi bod o fudd i Gymru

C. Ar y cyfan, ydych chi'n meddwl bod datganoli wedi bod yn dda i Gymru? (%)

Mae Llywodraeth Cymru a Senedd Cymru wedi…

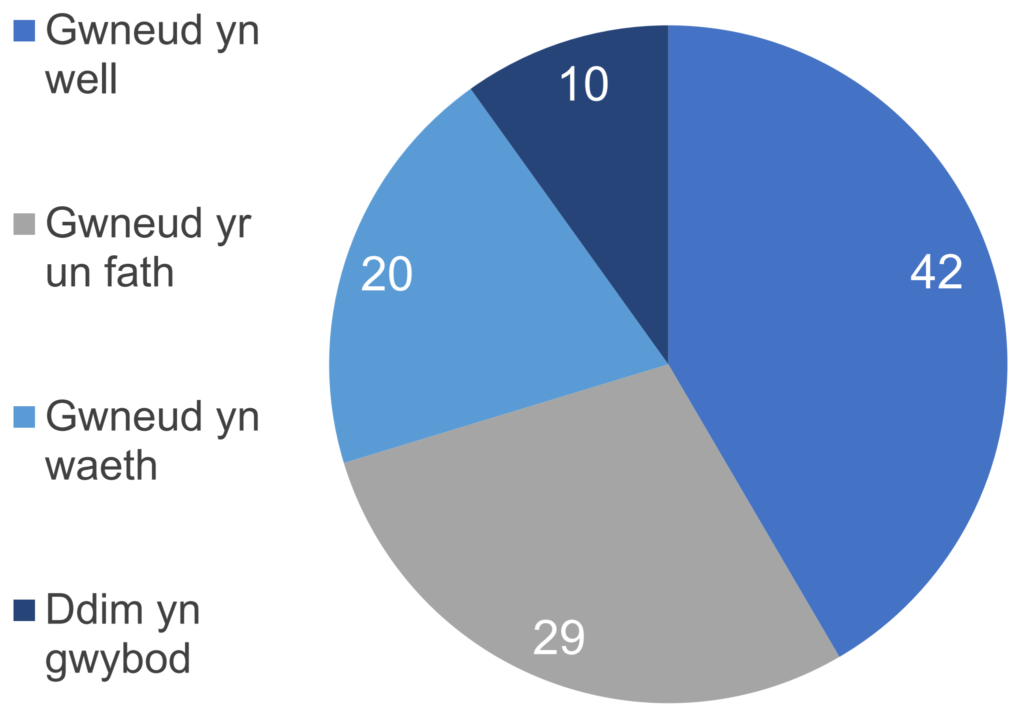

C. Ydych chi'n meddwl bod bodolaeth Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru ers datganoli wedi rhoi'r canlynol i Gymru…? (%)

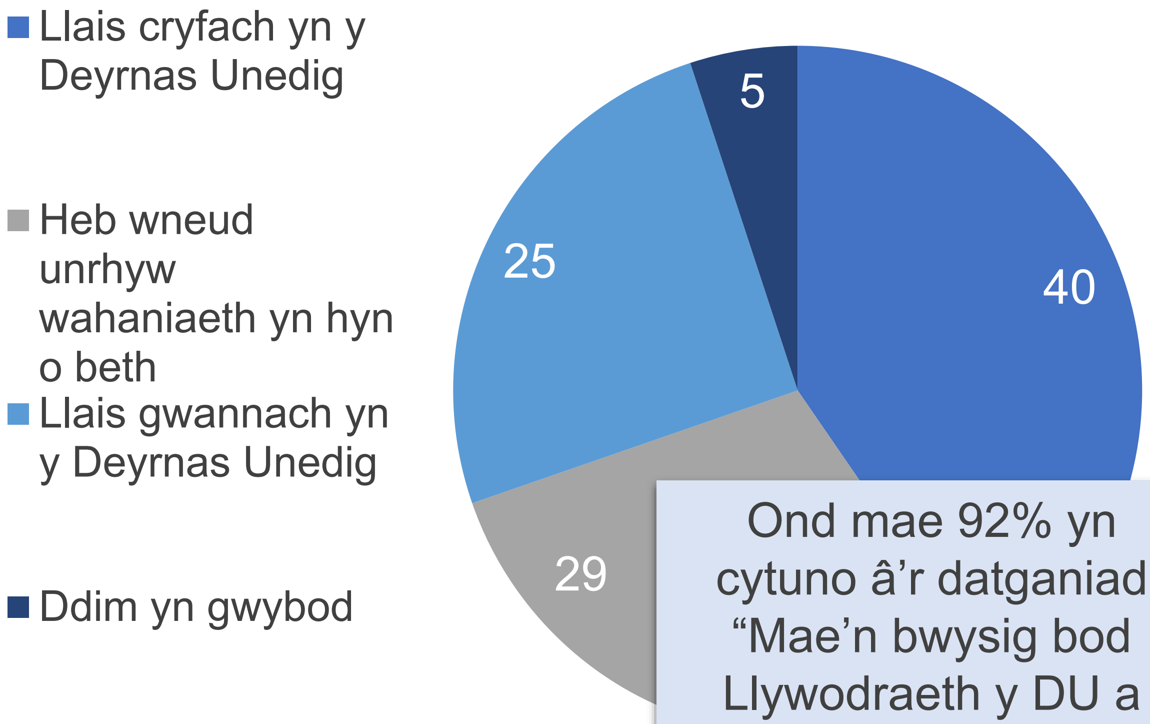

Ond mae 92% yn cytuno â'r datganiad "Mae'n bwysig bod Llywodraeth y DU a Chymru'n cydweithio'n dda"

Dim ond 31% sy'n meddwl bod llywodraethau'r DU a Chymru wedi cydweithio'n dda i wneud yr hyn sydd orau i Gymru (mae 62% yn dweud i'r gwrthwyneb)

Sail (pawb): 1,596

beaufortresearch

Mae bodlonrwydd yng Nghymru'n sylweddol uwch ar berfformiad Senedd / Llywodraeth Cymru nag ar Senedd / Llywodraeth y DU, ond nid yw sgoriau'n dangos rhyw lawer o hyder

C. Pa mor fodlon ydych chi ar ba mor effeithiol y mae pob un o'r canlynol yn gwneud ei gwaith?
(Sgôr cymedrig: 10 = eithriadol o fodlon, 0 = eithriadol o anfodlon)

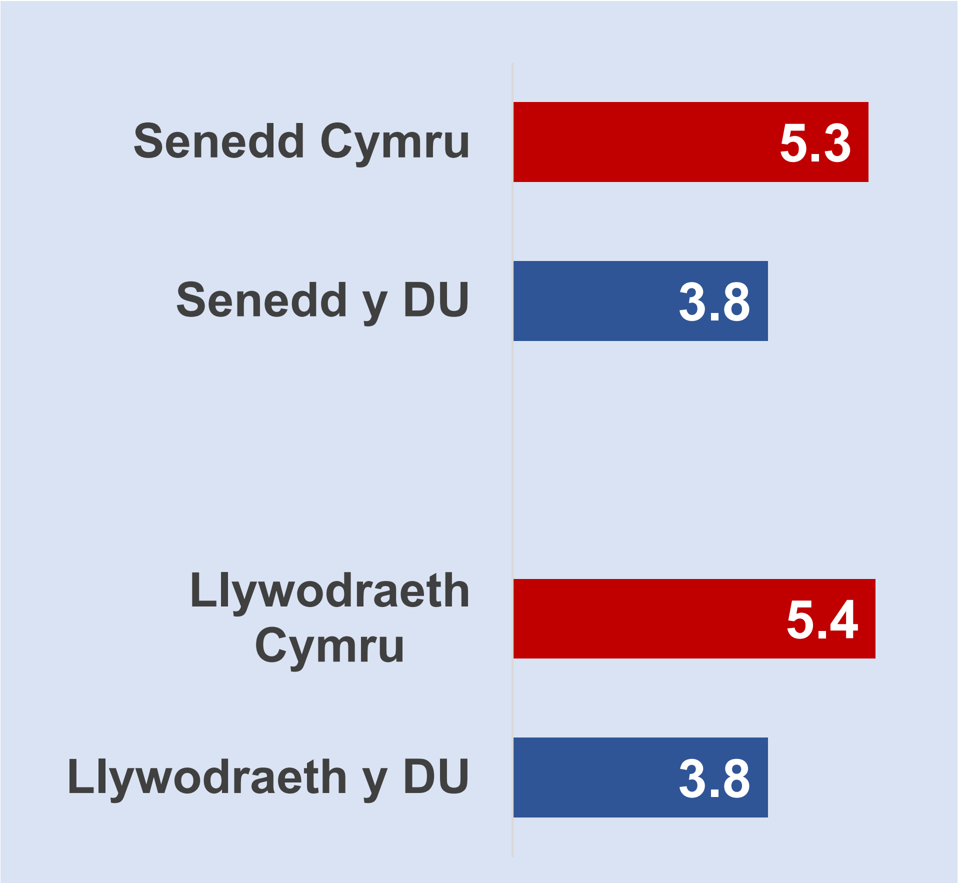

Sail: pawb (1,596), 16 i 34 (465), 35 i 54 (506), 55+ (339)

beaufortresearch

Mae pobl iau'n fwy bodlon ar berfformiad Senedd / Llywodraeth Cymru na phobl hŷn

C. Pa mor fodlon ydych chi ar ba mor effeithiol y mae pob un o'r canlynol yn gwneud ei gwaith?
(Sgôr cymedrig: 10 = eithriadol o fodlon, 0 = eithriadol o anfodlon)

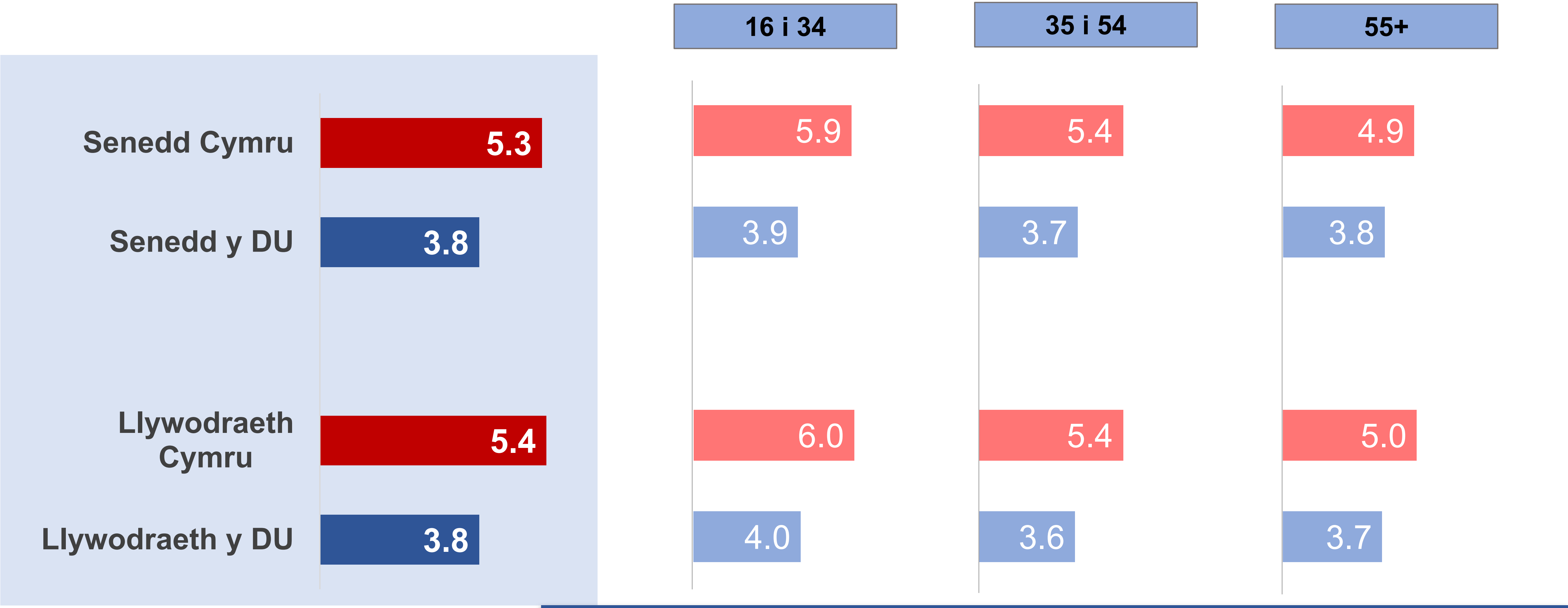

Sail: pawb (1,596), 16 i 34 (465), 35 i 54 (506), 55+ (339)

Mae 72% yn cytuno â'r datganiad "Mae gwleidyddion yn Senedd Cymru'n deall anghenion Cymru'n well na gwleidyddion yn Senedd y DU"

Cefnogwyr y Ceidwadwyr yw'r unig grŵp sy'n rhoi sgôr uwch i berfformiad Llywodraeth / Senedd y DU nag i berfformiad Senedd / Llywodraeth Cymru

C. Pa mor fodlon ydych chi ar ba mor effeithiol y mae pob un o'r canlynol yn gwneud ei gwaith?
(Sgôr cymedrig: 10 = eithriadol o fodlon, 0 = eithriadol o anfodlon)

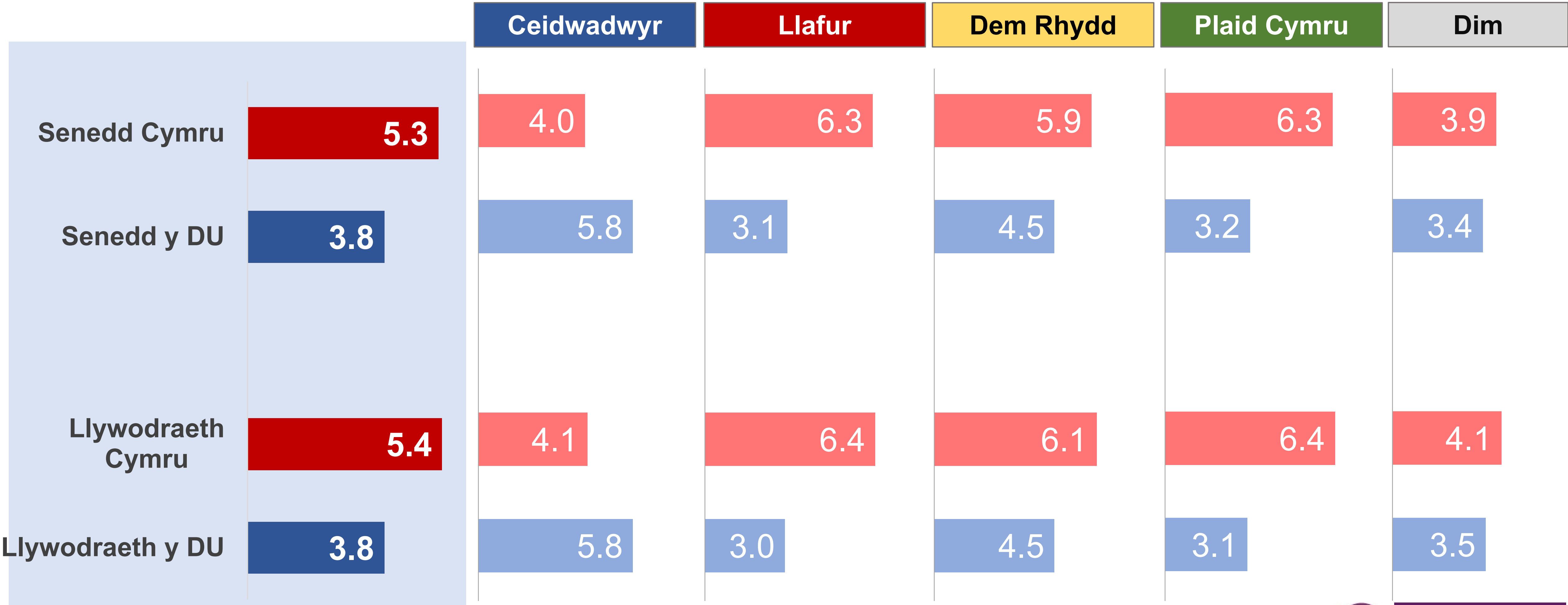

Sail: pawb (1,596), Ceidwadwyr (284), Llafur (567), Dem Rhydd (126), Plaid Cymru (196), Dim (197)

beaufortresearch

Mae ymddiriedaeth yn sylweddol uwch yn Senedd / Llywodraeth Cymru i wneud yr hyn sydd orau i Gymru nag yn Senedd / Llywodraeth y DU

C. I ba raddau, os o gwbl, ydych chi'n ymddiried yn...i wneud yr hyn sydd orau i Gymru?

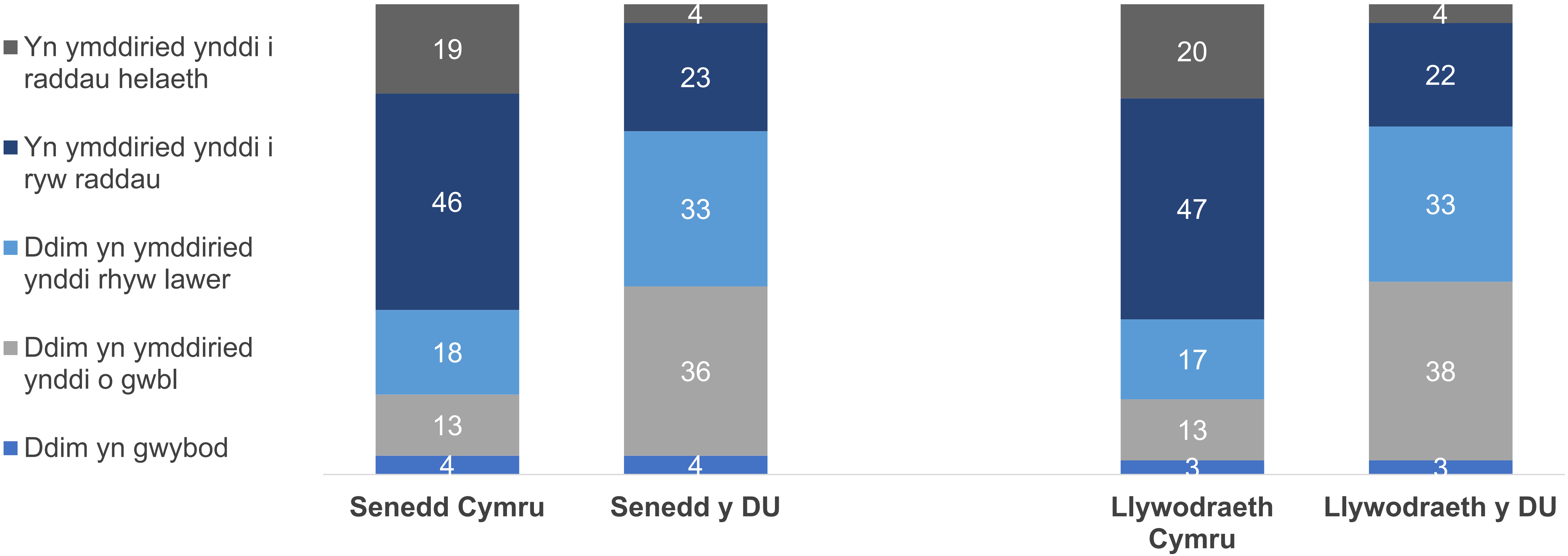

Sail (pawb): 1,596

Gan feddwl am y dryswch presennol ynglŷn â phwerau, mae tua 4 ymhob 10 yn hapus gyda'r sefyllfa fel y mae, tra bo cyfran debyg yn meddwl bod gan Gymru reolaeth dros rhy ychydig o feysydd; dwywaith cymaint ag sy'n meddwl bod ganddi ormod o bwerau

C. Yn eich barn chi, a oes gan Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru reolaeth dros...? (%)

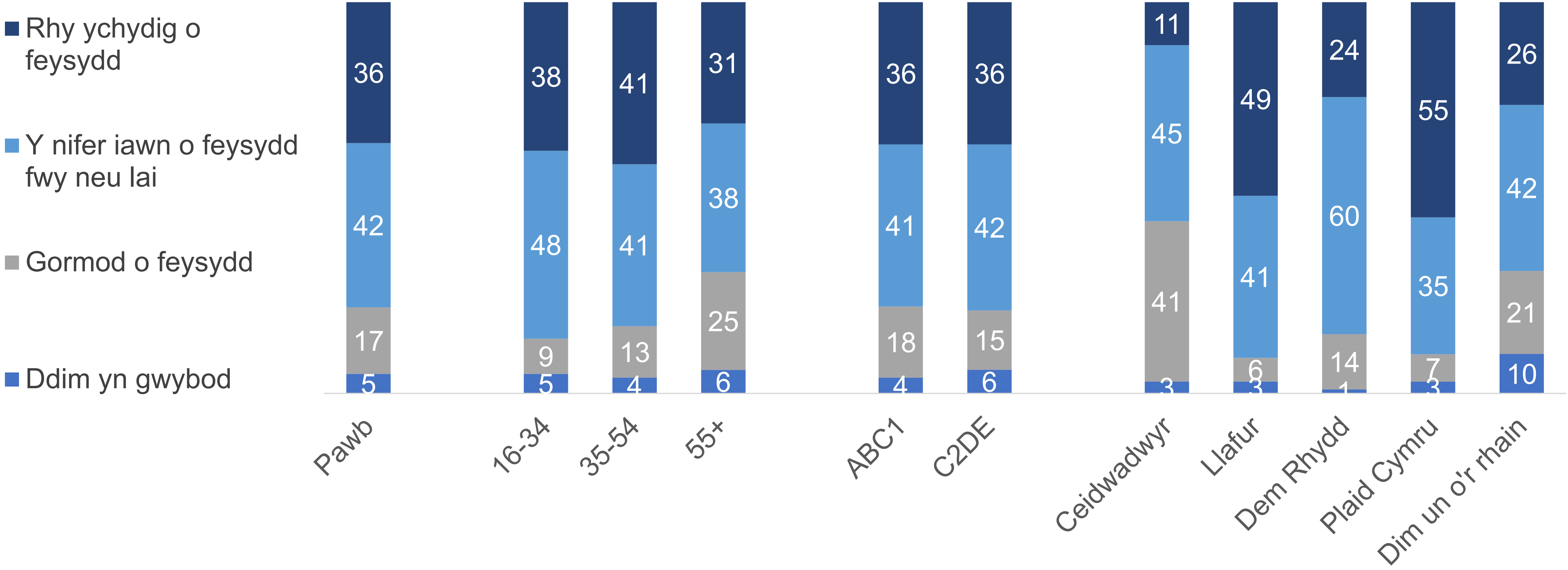

Sail: Pawb (1,596), 16 i 24 (168), 25 i 34 (297), 35 i 44 (300), 45 i 54 (206), 55 i 64 (286), 65+ (339), ABC1 (915), C2DE (681), Ceidwadwyr (284), Llafur (567), Dem Rhydd (126), Plaid Cymru (196)

beaufortresearch

Rhesymau dros deimlo bod gan Senedd / Llywodraeth Cymru reolaeth dros rhy ychydig o feysydd

C. Yn eich barn chi, a oes gan Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru reolaeth dros...? (%)

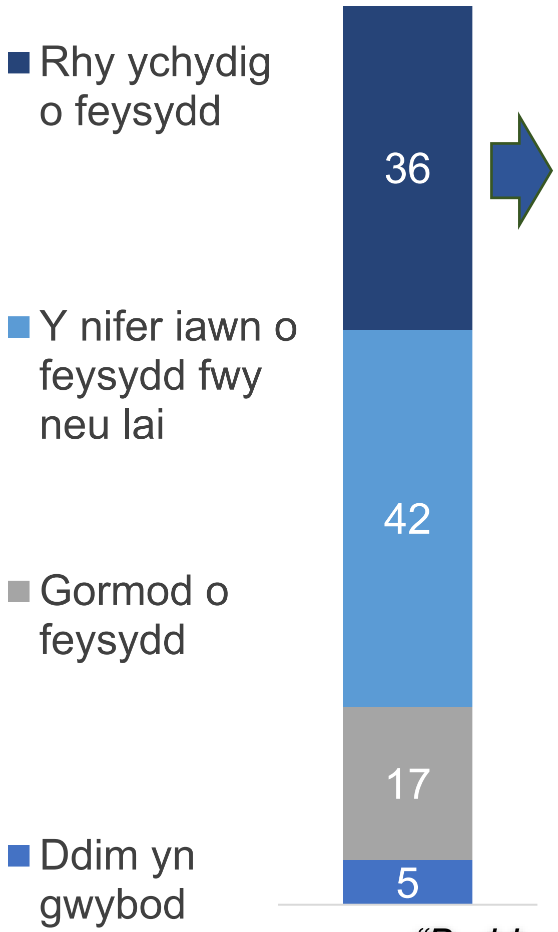

C. Pam ydych chi'n meddwl bod ganddi reolaeth dros **rhy ychydig** o feysydd? Prif resymau y soniwyd amdanynt yn ddigymell (%)

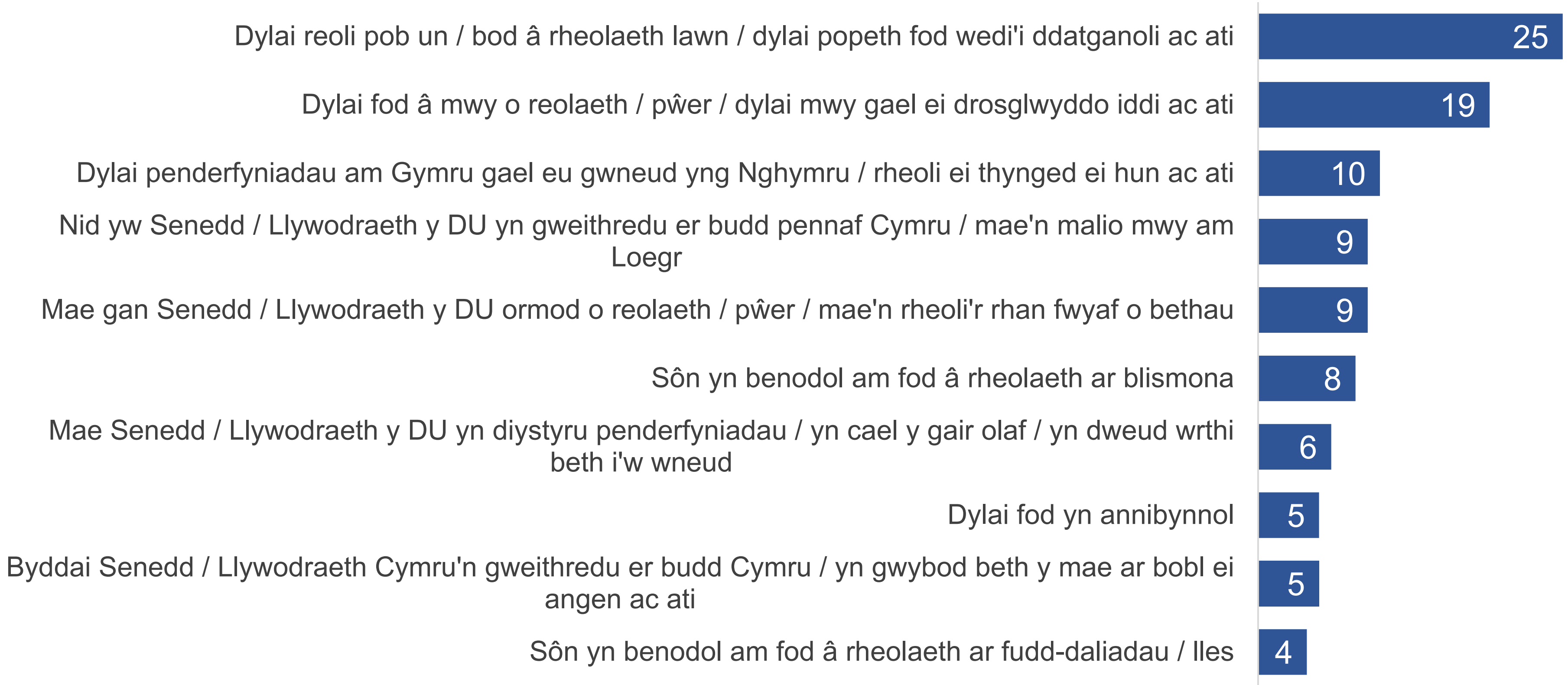

"Byddwn i'n teimlo'n hapusach yn gwybod bod y pwerau hyn gan Gymru. Ar hyn o bryd mae'n teimlo fel pe bai Cymru heb unrhyw reolaeth mewn polisïau pwysig fel plismona, gan bod gan Gymru anghenion gwahanol... Rwy'n meddwl y dylai'r mathau hyn o bolisïau gael eu datganoli"

Sail (pawb): 1,596

beaufortresearch

Rhesymau dros deimlo bod gan Senedd / Llywodraeth Cymru reolaeth dros ormod o feysydd

C. Yn eich barn chi, a oes gan Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru reolaeth dros...? (%)

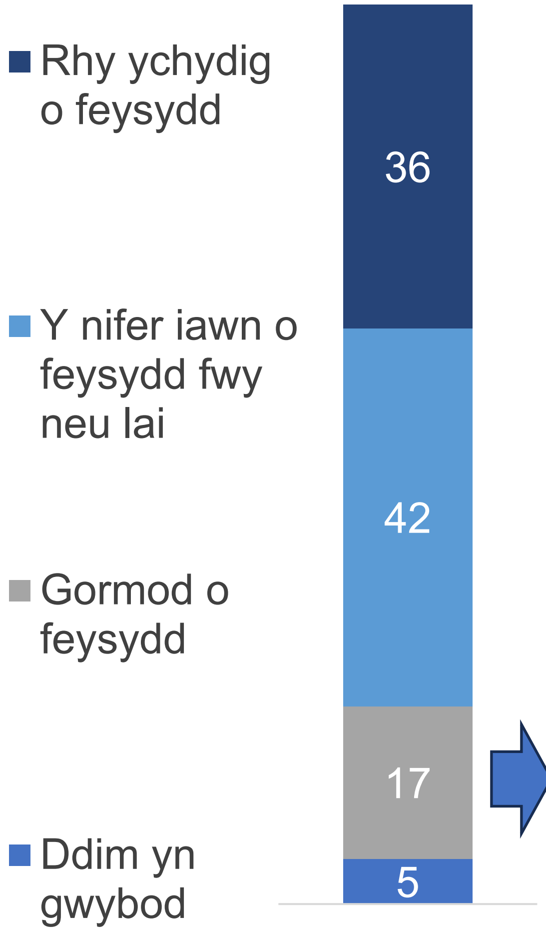

C. Pam ydych chi’n meddwl bod ganddi reolaeth dros **ormod** o feysydd? Prif resymau y soniwyd amdanynt yn ddigymell (%)

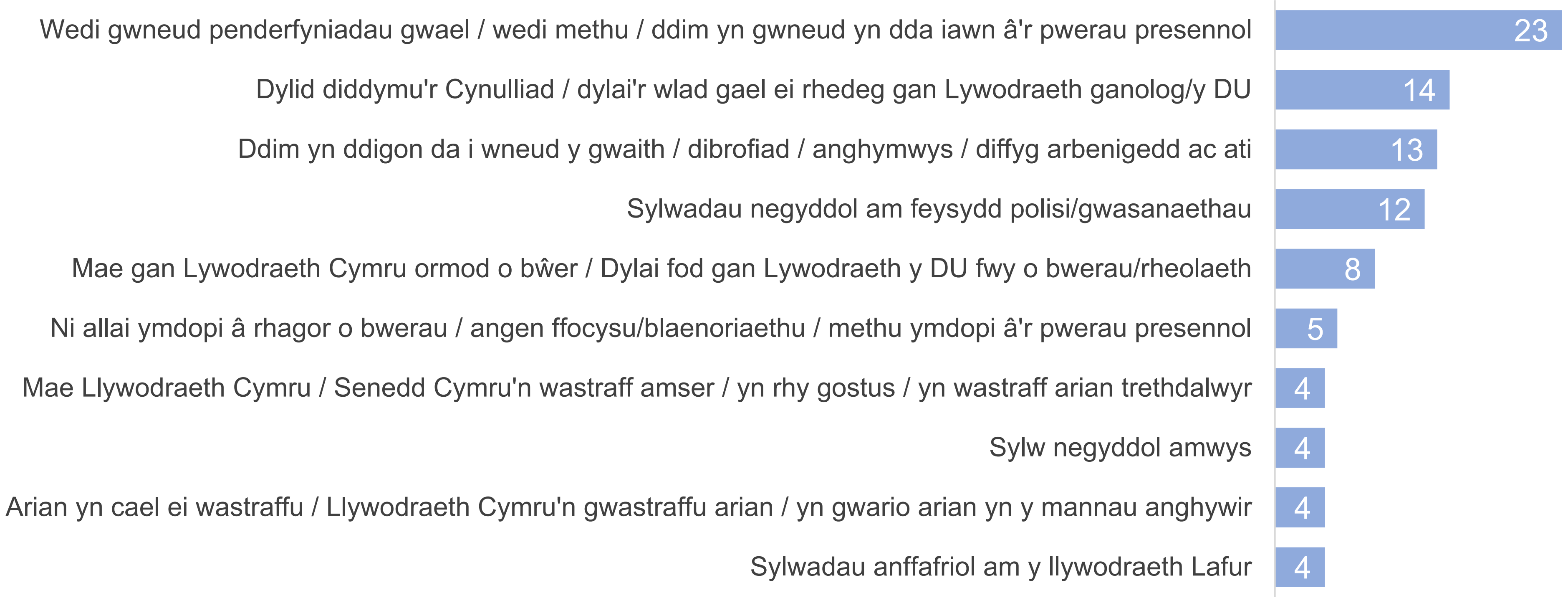

“Dydw i ddim yn siŵr a fyddai arnaf eisiau rhagor o bwerau datganoledig. Mae’n ddigon cymhleth yn awr a byddai mwy na thebyg yn costio mwy.... Dydw i ddim yn siŵr a ydw i’n ymddiried yn y [blaid sydd mewn grym] ar hyn o bryd yng Nghymru i wneud y gwaith yn iawn. Gormod o ‘sgorio pwyntiau’ i fod yn ymboeni am fuddiannau’r pobl.”

Sail (pawb): 1,596

Edrych tua’r dyfodol

beaufortresearch

Hoffai bron i 8 ymhob 10 weld newidiadau i'r ffordd y mae Cymru'n cael ei rhedeg yn y dyfodol; cefnogwyr Plaid a phobl iau sydd â'r awydd mwyaf am newid

C. A hoffech chi weld newidiadau'n cael eu gwneud i sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg yn y dyfodol? Yr hyn a olygwn yw'r strwythurau sy'n bodoli i wneud penderfyniadau a'u rhoi ar waith, nid y pleidiau gwleidyddol sydd mewn grym. (%)

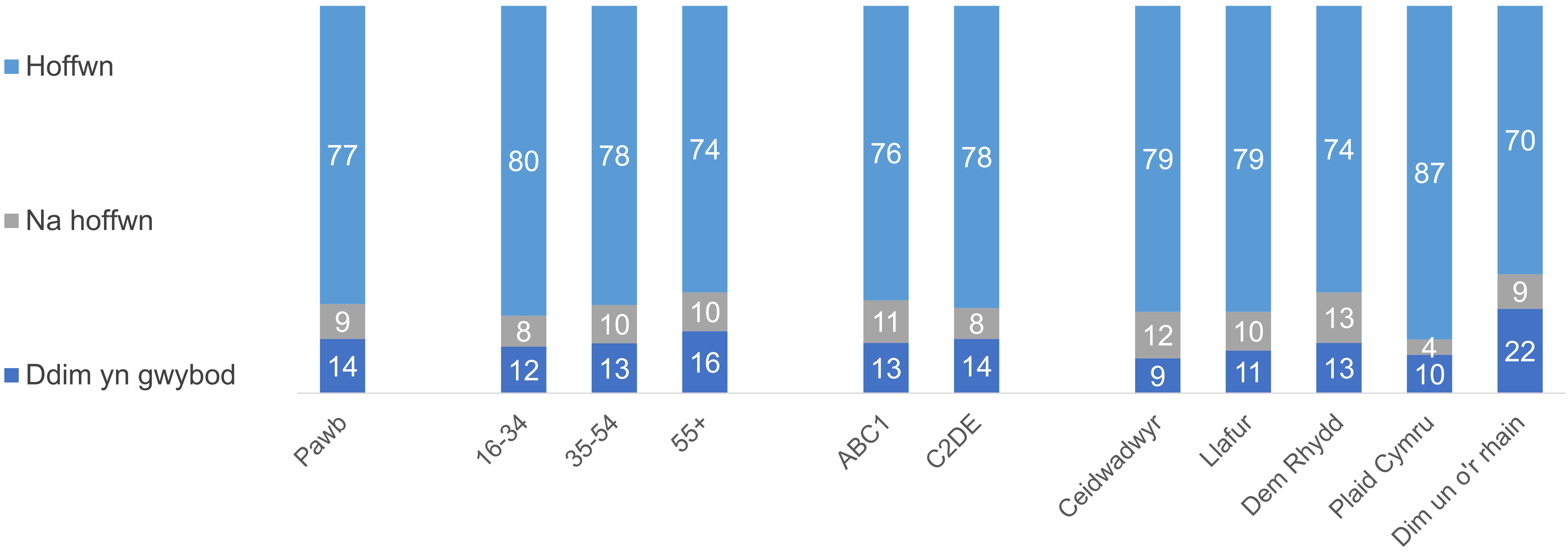

Mae 76% yn cytuno â'r datganiad "Mae'n bwysig bod Cymru'n gallu rheoli ei materion ei hun a gwneud ei phenderfyniadau ei hun"

Sail: Pawb (1,596), 16 i 24 (168), 25 i 34 (297), 35 i 44 (300), 45 i 54 (206), 55 i 64 (286), 65+ (339), ABC1 (915), C2DE (681), Ceidwadwyr (284), Llafur (567), Dem Rhydd (126), Plaid Cymru (196), Dim (197)

beaufortresearch

Mae’r prif newidiadau y galwyd amdanynt yn ddigymell yn gysylltiedig â pholisi; themâu eraill yw rhagor o bwerau i Gymru a mwy o ffocws ar ymgysylltu â’r cyhoedd a’u cynnwys

C. Pa newidiadau hoffech chi eu gweld yn cael eu gwneud? Prif newidiadau y soniwyd amdanynt yn ddigymell (%)

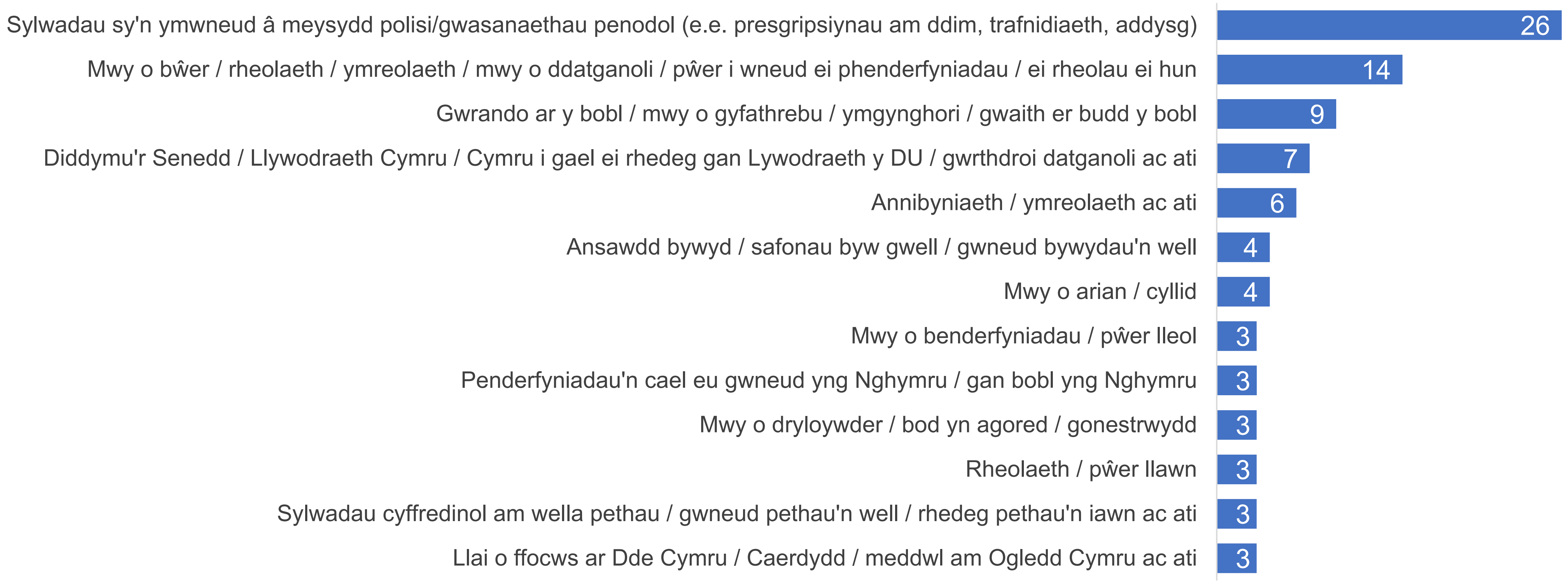

Sail (y rhai a hoffai weld newidiadau’n cael eu gwneud i’r ffordd y mae Cymru’n cael ei rhedeg): 1,232

beaufortresearch

Pan gyflwynwyd pum opsiwn ar gyfer dyfodol Cymru, roedd ychydig dros 1 ymhob 5 yn hapus gyda'r sefyllfa fel y mae, roedd ar tua hanner eisiau rhagor o bwerau neu annibyniaeth, tra bo ar 1 ymhob 5 eisiau llai o bwerau neu ddiddymu Senedd Cymru

C. Ar hyn o bryd, ar y cyfan, pa un o'r datganiadau hyn sydd agosaf at eich barn chi ynglŷn â Chymru? (%)

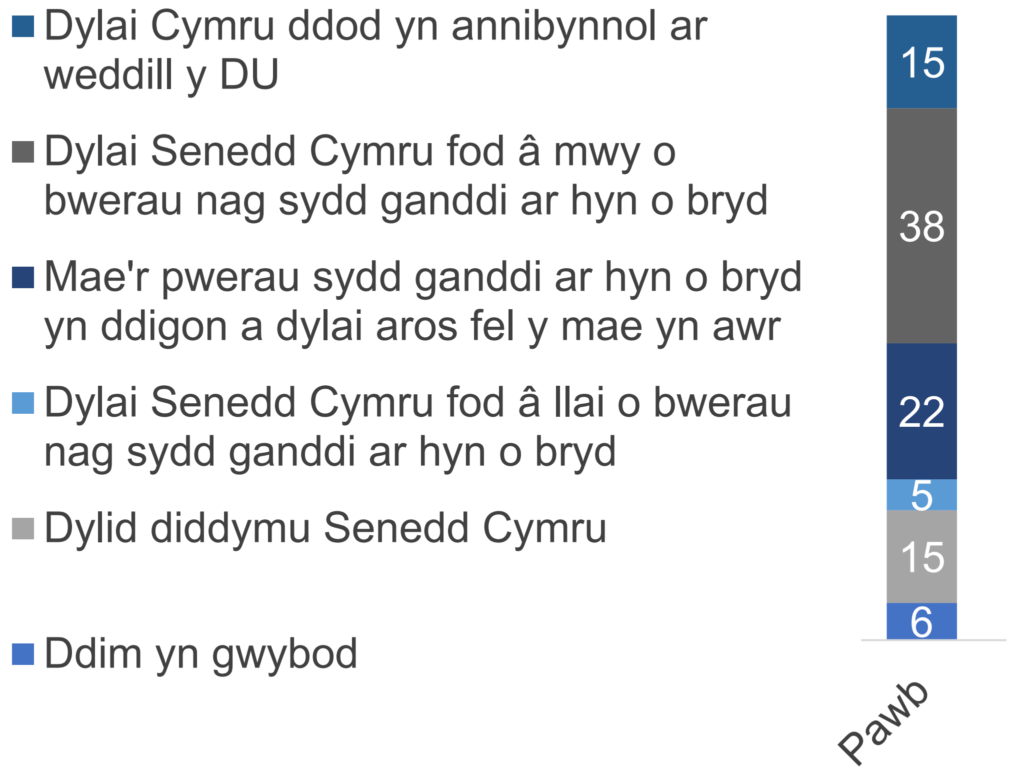

Sail: (pawb) 1,596

beaufortresearch

Pobl iau sydd fwyaf tebygol o fod eisiau annibyniaeth neu ragor o bwerau, pobl hŷn sydd fwyaf tebygol o fod eisiau diddymu neu lai o bwerau; mae gwahaniaethau mawr yn ôl y blaid a gefnogir

C. Ar hyn o bryd, ar y cyfan, pa un o'r datganiadau hyn sydd agosaf at eich barn chi ynglŷn â Chymru? (%)

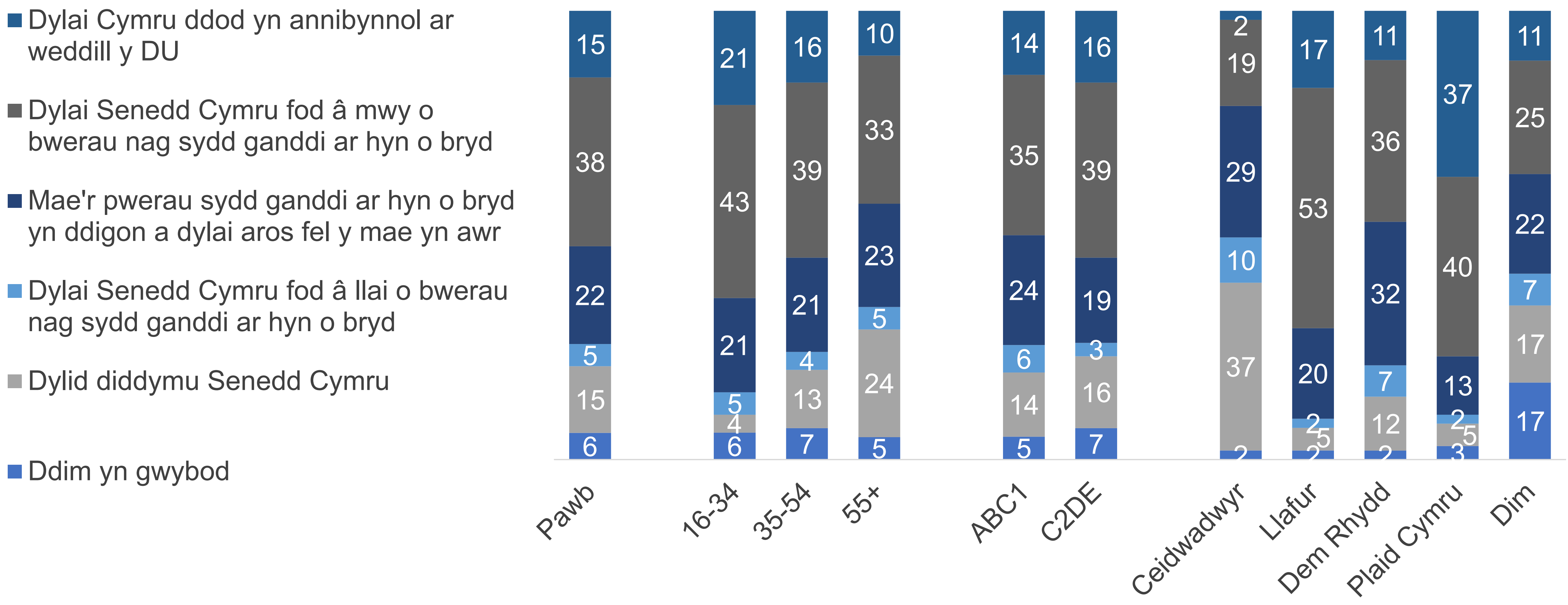

Sail: (pawb) 1,596, 16 i 34 (465), 35 i 54 (506), 55+ (339), ABC1 (915), C2DE (681), Ceidwadwyr (284), Llafur (567), Dem Rhydd (126), Plaid (196), Dim (197)

beaufortresearch

Y rhai sy'n ystyried eu hunain yn Gymreig nid Prydeinig oedd fwyaf tebygol o fod eisiau annibyniaeth, a'r rhai sy'n eu hystyried eu hunain yn Brydeinig nid Cymreig oedd fwyaf tebygol o fod eisiau diddymu Senedd Cymru

C. Ar hyn o bryd, ar y cyfan, pa un o'r datganiadau hyn sydd agosaf at eich barn chi ynglŷn â Chymru? (%)

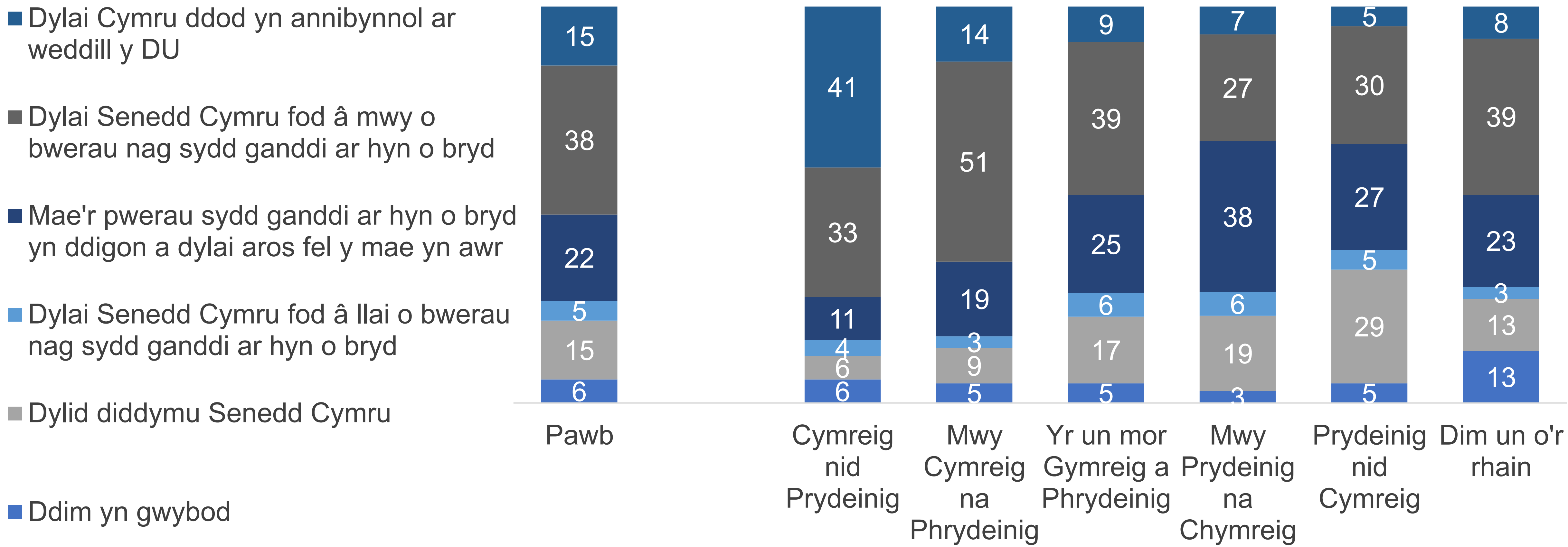

Sail: (pawb) 1,596, Cymreig nid Prydeinig (318), Mwy Cymreig na Phrydeinig (306), Yr un mor Gymreig a Phrydeinig (443), Mwy Prydeinig, na Chymreig (122), Prydeinig nid Cymreig (285), Dim un o'r rhain (114)

beaufortresearch

Mae ble y mae pobl yn byw yng Nghymru'n llai tebygol o ddylanwadu ar eu barn na ffactorau eraill fel oedran, y blaid y maent yn ei chefnogi a hunaniaeth genedlaethol

C. Ar hyn o bryd, ar y cyfan, pa un o'r datganiadau hyn sydd agosaf at eich barn chi ynglŷn â Chymru? (%)

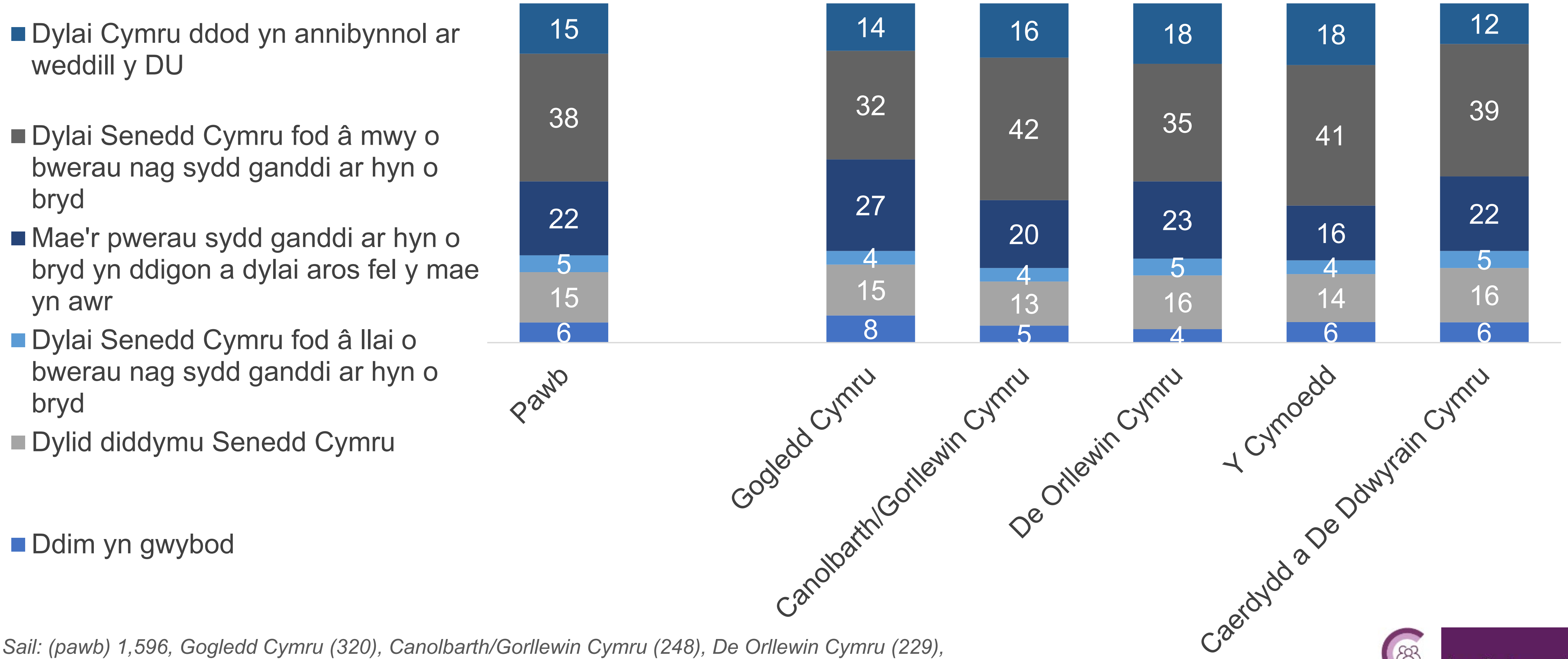

Sail: (pawb) 1,596, Gogledd Cymru (320), Canolbarth/Gorllewin Cymru (248), De Orllewin Cymru (229), Y Cymoedd (311), Caerdydd a De Ddwyrain Cymru (483)

beaufortresearch

Dros y 10 mlynedd ddiwethaf mae barn pobl wedi pegynnu, e.e. mae cyfran uwch yn cefnogi annibyniaeth yn awr; mae hyn hefyd yn wir am ddiddymu Senedd Cymru; mae ar lai eisiau rhagor o bwerau i Senedd Cymru

C. Ar hyn o bryd, ar y cyfan, pa un o'r datganiadau hyn sydd agosaf at eich barn chi ynglŷn â Chymru? (%)

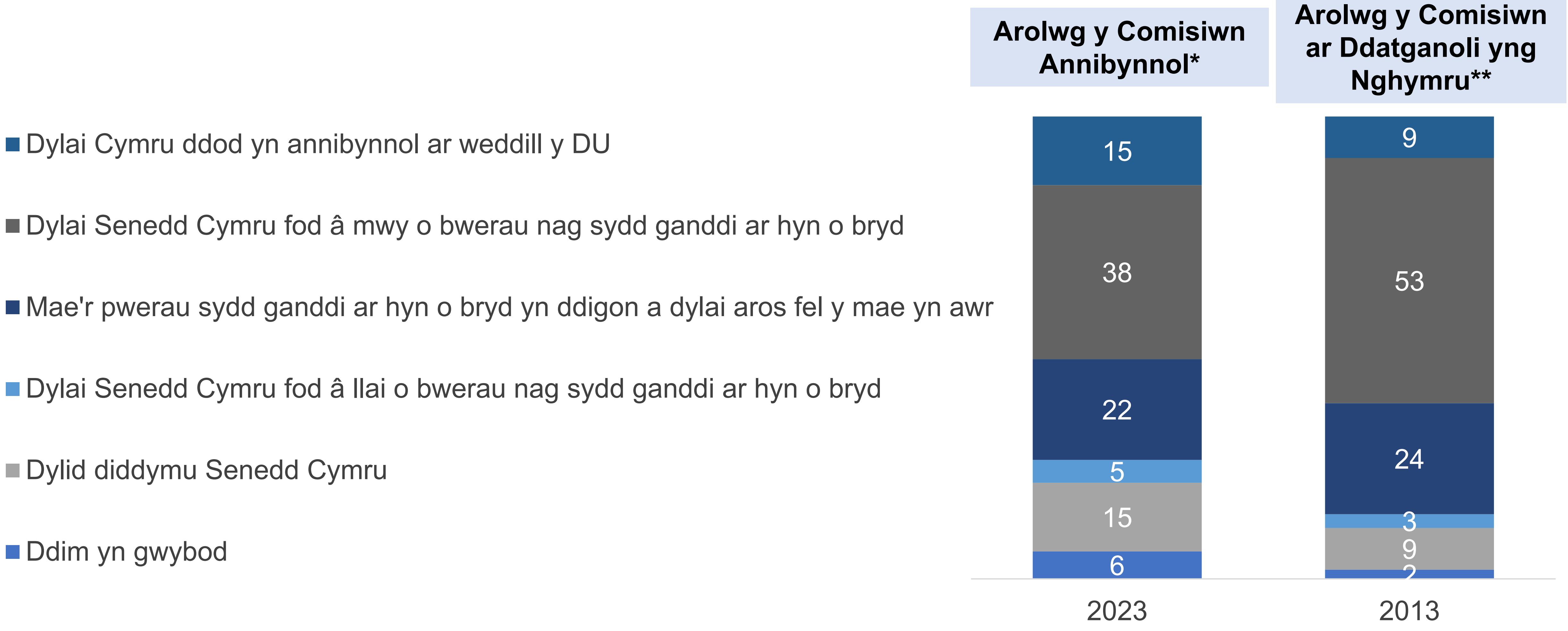

Sail: Pawb 2023 (1,596), Arolwg y Comisiwn ar Ddatganoli yng Nghymru 2013 (2,009)
**Dylid cymryd gofal wrth gymharu canlyniadau'r arolygon hyn oherwydd methodolegau gwahanol (2023 = Ar-lein, 2013 = Ffôn)*

beaufortresearch

Adroddiad interim y Comisiwn – tri opsiwn posibl ar gyfer dyfodol Cymru

Cyn cyflwyno tri opsiwn posibl y Comisiwn iddynt, rhoddwyd yr esboniad hwn i ymatebwyr i'r arolwg

Mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Comisiwn Annibynnol ar Ddyfodol Cyfansoddiadol Cymru.

Maen nhw'n ystyried sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg yn awr a sut allai gael ei rhedeg yn y dyfodol gan gynnwys:

- Pwy sydd â'r pŵer dros beth yng Nghymru
- Y rheolau ar gyfer sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg
- Pwy sy'n gwneud penderfyniadau sy'n effeithio ar bobl Cymru
- Pa rannau o fywyd ddylai Cymru allu gwneud ei rheolau a'i phenderfyniadau ei hun arnynt
- Syniadau newydd ar gyfer sut y gellir gwella hyn i gyd

Maen nhw wedi cyhoeddi adroddiad interim, gyda thri opsiwn posibl ar gyfer sut y bydd Cymru'n cael ei rhedeg yn y dyfodol ac fe hoffent wybod beth mae pobl yn ei feddwl am bob un o'r rhain.

C. Pa un o'r tri opsiwn isod, os o gwbl, fyddai eich hoff ddewis?

Os nad ydych yn cytuno ag unrhyw un o'r opsiynau gallwch awgrymu rhywbeth arall (a allai gynnwys gadael pethau fel y maent) neu ddewis 'dim un o'r rhain'.

- **Datganoli: wedi'i gryfhau a'i ddiogelu** – Mae hyn yn golygu sicrhau nad yw'r pwerau sydd gan Gymru i wneud ei phenderfyniadau ei hun yn gallu cael eu cymryd i ffwrdd gan Lywodraeth y DU. Gallai hefyd olygu estyn y cyfrifoldebau sydd gan Gymru – er enghraifft i gynnwys y system gyfiawnder a phlismona.
- **Strwythur ffederal** – Mae hyn yn golygu newid gwleidyddol ledled y DU gyfan gyda chyfansoddiad yn nodi rôl a chyfrifoldebau pob lefel o lywodraeth, gan gynnwys cyrff datganoledig yn Lloegr (yn debyg i sut y caiff UDA eu llywodraethu). Byddai Llywodraeth y DU yn gyfrifol dim ond am bolisïau ar gyfer y DU gyfan fel amddiffyn a pholisi economaidd ar y cyfan. Byddai gan Loegr ei Senedd ei hun neu o bosibl seneddau ar wahân ar gyfer gwahanol ranbarthau yn Lloegr.
- **Annibyniaeth** – Mae hyn yn golygu bod Cymru'n dod yn wlad annibynnol. Byddai Cymru'n gwneud ei rheolau a'i chyfreithiau ei hun i gyd ac yn casglu trethi ac yn rheoli ei harian ei hun. Byddai Cymru'n cymryd cyfrifoldeb am yr holl faterion ariannol ac ni fyddai'n dibynnu ar gymorth Llywodraeth y DU.
- Rhywbeth arall (rhowch fanylion)
- Dim un o'r rhain
- Ddim yn gwybod

Pan gyflwynwyd tri opsiwn y Comisiwn iddynt, dewisodd y gyfran uchaf yr opsiwn Datganoli: wedi'i gryfhau a'i ddiogelu, gyda Strwythur ffederal, ac yna Annibyniaeth yn dilyn

C. Pa un o'r tri opsiwn isod, os o gwbl, fyddai eich hoff ddewis chi? (%)

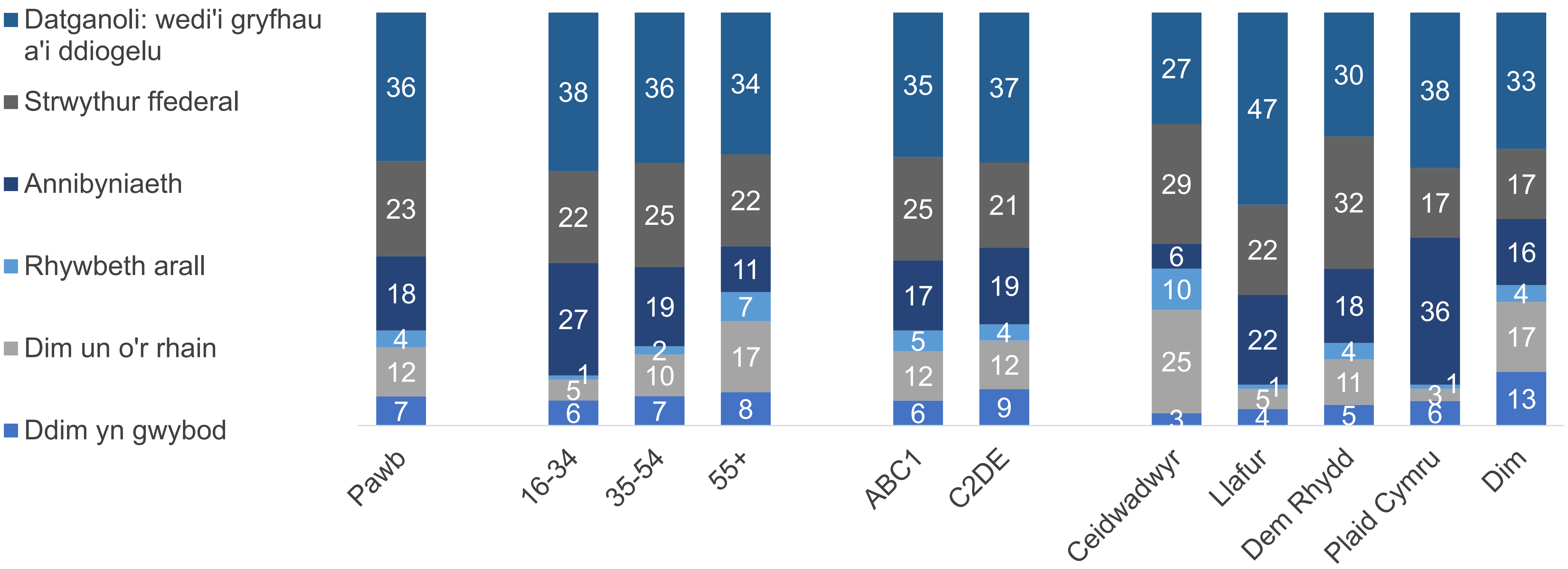

Sail: (pawb) 1,596, 16 i 34 (465), 35 i 54 (506), 55+ (339), ABC1 (915), C2DE (681), Ceidwadwyr (284), Llafur (567), Dem Rhydd (126), Plaid (196), Dim (197)

beaufortresearch

Y rhai sy’n ystyried eu hunain yn Gymreig nid Prydeinig oedd fwyaf tebygol o ddewis Annibyniaeth. Y rhai sy’n ystyried eu hunain yn Brydeinig nid Cymreig neu’n Fwy Prydeinig na Chymreig oedd fwyaf tebygol o wrthod pob un o’r tri opsiwn

C. Pa un o’r tri opsiwn isod, os o gwbl, fyddai eich hoff ddewis chi? (%)

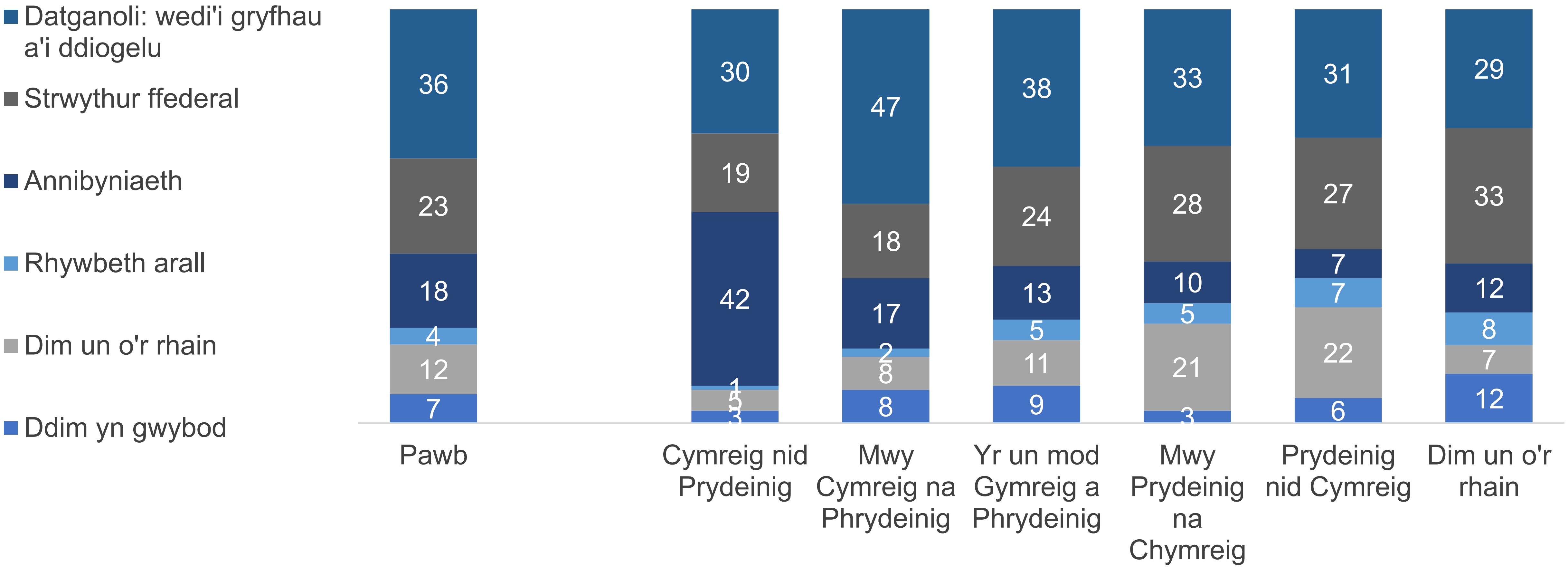

Sail: (pawb) 1,596, Cymreig nid Prydeinig (318), Mwy Cymreig na Phrydeinig (306), Yr un mor Gymreig a Phrydeinig (443), Mwy Prydeinig, na Chymreig (122), Prydeinig nid Cymreig (285), Dim un o’r rhain (114)

beaufortresearch

Fel a welwyd yn gynharach, mae ble y mae pobl yn byw yng Nghymru’n cael llai o effaith ar eu barn na’u hoedran, y blaid y maent yn ei chefnogi a’u hunaniaeth genedlaethol

C. Pa un o’r tri opsiwn isod, os o gwbl, fyddai eich hoff ddewis chi? (%)

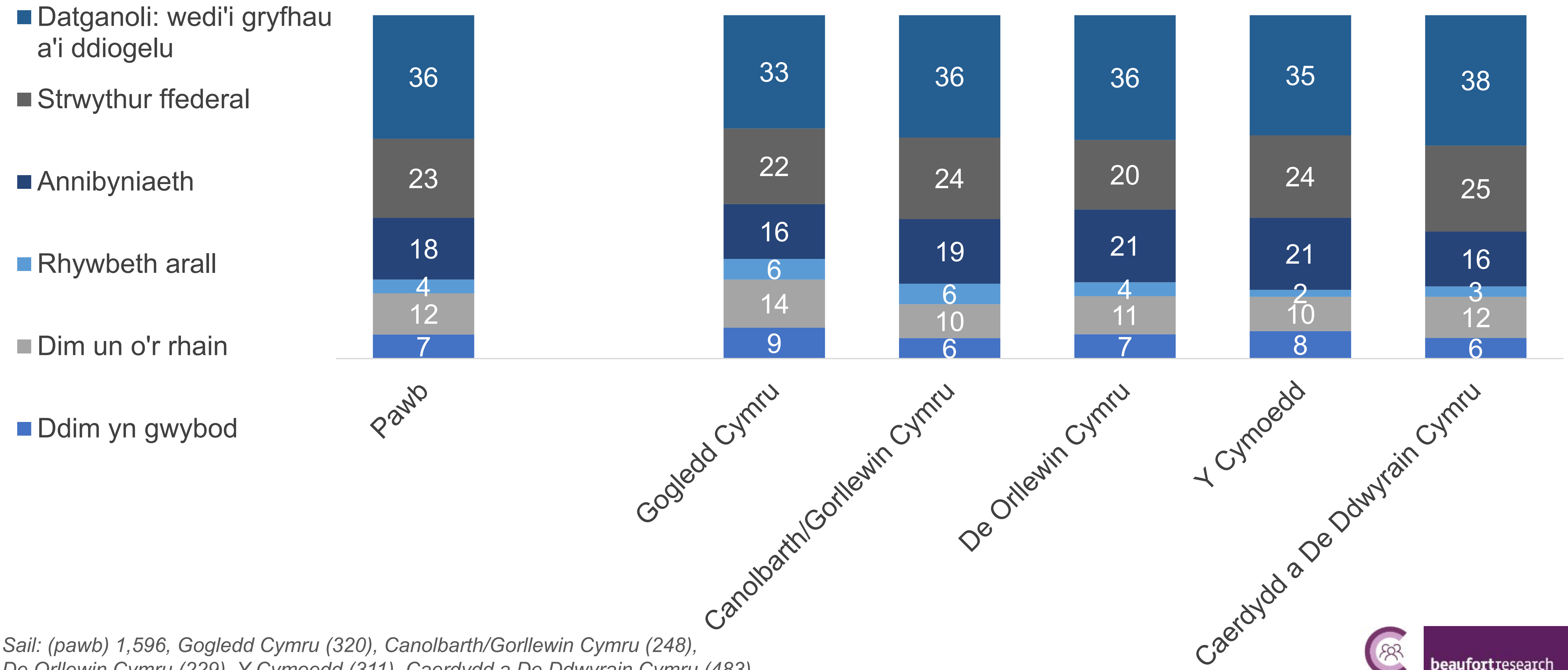

Sail: (pawb) 1,596, Gogledd Cymru (320), Canolbarth/Gorllewin Cymru (248), De Orllewin Cymru (229), Y Cymoedd (311), Caerdydd a De Ddwyrain Cymru (483)

beaufortresearch

Manteision / anfanteision canfyddedig Datganoli: wedi'i gryfhau a'i ddiogelu

Pan gawsant eu cynorthwyo â chyfres o fanteision / problemau, dyma oedd patrwm yr ymatebion:

Manteision	%
Gallai ganiatáu i Senedd a Llywodraeth Cymru wneud mwy o benderfyniadau sy'n effeithio ar Gymru, er enghraifft ynghylch plismona, pe bai datganoli wedi'i gryfhau'n dod gyda rhagor o bolisïau wedi'u datganoli i Gymru	**52**
Byddai'n atal Senedd a Llywodraeth y DU rhag gwneud newidiadau i bwerau Cymru heb gytundeb Senedd Cymru	**48**
Byddai'n darparu sylfaen fwy sefydlog ar gyfer sut mae Cymru'n cael ei rhedeg	**40**
Gallai arwain at berthnasoedd gweithio gwell rhwng llywodraethau trwy greu trefniadau gweithio mwy strwythuredig	**36**
Ni fyddai'n ofynnol cyflwyno newidiadau ar gyfer Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon na fyddai'n cael eu cefnogi gan bobl yno o bosibl	**32**
Arall	0
Dim / dim byd	15
Ddim yn gwybod	7

Anfanteision / problemau	%
Byddai'n golygu na allai Llywodraeth y DU ariannu rhai pethau yng Nghymru yr oedd ar rai Cynghorau a phobl eu heisiau ond yr oedd Llywodraeth Cymru yn eu gwrthwynebu, er enghraifft mewn cynlluniau trafnidiaeth	**42**
Gallai arwain at berthnasoedd gweithio gwaeth rhwng llywodraethau oherwydd gallai fod sefyllfa annatrys rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU	**41**
Byddai'n arwain at fwy o wahaniaeth cyfeiriad rhwng sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg a sut y mae gweddill y DU yn cael ei rhedeg, gan greu'r potensial ar gyfer tensiynau rhwng gwledydd y DU	**38**
Byddai'n lleihau gallu Senedd San Steffan i gael y gair olaf dros sut y mae pob rhan o'r Deyrnas Unedig yn cael ei redeg	**31**
Nid yw'n mynd yn ddigon pell	**18**
Arall	1
Dim / dim byd	11
Ddim yn gwybod	8

Manteision / anfanteision canfyddedig Strwythur ffederal

Pan gawsant eu cynorthwyo â chyfres o fanteision / problemau, dyma oedd patrwm yr ymatebion:

Manteision	%
Gallai ganiatáu i Senedd a Llywodraeth Cymru wneud mwy o benderfyniadau sy'n effeithio ar Gymru, er enghraifft ynghylch plismona	**41**
Byddai'n egluro terfynau a chyfrifoldebau pob lefel o lywodraeth	**41**
Byddai'n atal Senedd a Llywodraeth y DU rhag gwneud newidiadau i bwerau Cymru heb gytundeb Senedd Cymru	**40**
Byddai'n darparu sylfaen fwy sefydlog a thryloyw ar gyfer sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg ac yn rhoi gwledydd y DU ar sail gyfartal	**39**
Gallai arwain at berthnasoedd gweithio gwell rhwng llywodraethau trwy greu trefniadau gweithio mwy strwythuredig	**36**
Arall	1
Dim / dim byd	13
Ddim yn gwybod	9

Anfanteision / problemau	%
Byddai angen newidiadau mawr ar draws gwledydd eraill y DU na fyddai ar bobl yn y gwledydd hynny eu heisiau o bosibl e.e. byddai angen senedd newydd, ar wahân, ar gyfer Lloegr, neu sawl senedd ranbarthol ledled Lloegr neu fwy o bwerau i'r Cynulliad yng Ngogledd Iwerddon	**45**
Efallai y byddai'n wleidyddol amhosibl i'w gyflawni pe bai pobl yn Lloegr, er enghraifft, yn gwrthwynebu system lywodraethu ffederal ar gyfer y DU	**43**
Byddai'n gymhleth, yn mynd â llawer o amser ac yn ddrud i'w sefydlu	**41**
Mae perygl o sefyllfa annatrys dros faterion pwysig fel sut i fynd i'r afael â newid hinsawdd rhwng Llywodraeth Cymru a llywodraethau eraill y DU	**40**
Byddai'n golygu na allai Llywodraeth y DU ariannu rhai pethau yng Nghymru yr oedd ar rai Cynghorau a phobl eu heisiau ond yr oedd Llywodraeth Cymru yn eu gwrthwynebu	**37**
Arall	1
Dim / dim byd	9

Manteision / anfanteision canfyddedig Annibyniaeth

Pan gawsant eu cynorthwyo â chyfres o fanteision / problemau, dyma oedd patrwm yr ymatebion:

Manteision	%
Byddai'n rhoi mwy o hyblygrwydd i Gymru roi polisïau ar waith sydd wedi'u teilwra'n benodol i anghenion Cymru ac i benderfynu sut y mae gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu hariannu a'u darparu	**48**
Ni fyddai unrhyw ddryswch ynghylch pa Lywodraeth oedd yn gyfrifol am beth ac ni allai Llywodraeth Cymru feio'r DU am bethau nad oeddent yn gweithio	**46**
Byddai Cymru'n gallu trafod ei chytundebau masnach ei hun, a phenderfynu pa gonfensiynau rhyngwladol a chyrff rhyngwladol i ymuno â hwy	**42**
Byddai'n rhoi rheolaeth hirdymor i bobl yng Nghymru dros eu dyfodol	**41**
Byddai'n rhoi cyfle i Gymru ail-ymuno â'r UE	**41**
Gallai arwain at well perthynas â Llywodraeth gweddill y DU, gan y byddai'r ddwy Lywodraeth yn negodi o safle cyfartal	**26**
Arall	1
Dim / dim byd	16
Ddim yn gwybod	6

Anfanteision / problemau	%
Byddai angen i Gymru barhau i gydweithio â Lloegr a gweddill y DU ar faterion trawsffiniol fel trafnidiaeth, gyda'r posibilrwydd o ball ar wasanaethau, mewnforion ac allforion pe na bai’r gwledydd yn gallu dod i gytundeb	**54**
Byddai'n anodd codi digon o arian o drethi yng Nghymru ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus - efallai y byddai angen codi trethi neu gwtogi ar wasanaethau	**53**
Byddai'n anodd rhoi ffin genedlaethol yn ei lle rhwng Cymru a Lloegr heb achosi problemau a chost i fusnesau a phobl yng Nghymru - yn enwedig pe bai Cymru'n ailymuno â'r UE	**51**
Byddai Cymru’n wladwriaeth fach ar y llwyfan byd-eang a byddai'n dal i fod dan bwysau sylweddol	**49**
Byddai'n gymhleth, yn mynd â llawer o amser ac yn ddrud i'w sefydlu	**44**
Byddai'n cynnwys penderfyniadau mawr ar bethau fel pa arian cyfred i'w ddefnyddio a pholisi mewnfudo	**39**
Arall	2
Dim / dim byd	8
Ddim yn gwybod	6

Crynodeb

Diddordeb yn sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg a gwybodaeth am hynny

- Mae gan 8 ymhob 10 o'r cyhoedd ddiddordeb yn sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg, ond mae llai na hanner y gyfran honno'n teimlo'u bod yn gwybod llawer am hynny.
- Mae gan bobl iau lai o ddiddordeb ac maent yn llai gwybodus na grwpiau oedran hŷn; mae gan ddosbarthiadau canol (ABC1) fwy o ddiddordeb ac maent yn llai gwybodus na'r dosbarthiadau gweithiol (C2DE).
- Mae llai na hanner yn teimlo'u bod wedi gweld neu glywed llawer am sut y mae Cymru'n cael ei rhedeg yn y 12 mis diwethaf; ymddengys na fu unrhyw welliant ar y mesur hwn dros y 10 mlynedd ddiwethaf.
- Newyddion ar y teledu yw'r brif ffynhonnell newyddion a gwybodaeth fel rheol i bobl yng Nghymru, gyda gwefannau newyddion ar-lein a'r cyfryngau cymdeithasol yn dilyn. Mae gwahaniaethau amlwg fesul grŵp oedran – y cyfryngau cymdeithasol yw'r brif sianel wybodaeth ar gyfer pobl 16-34 oed, a newyddion ar y teledu yw'r brif sianel ar gyfer pobl dros 55.
- Er bod y cyhoedd yn gallu adnabod yn gywir pa rai yw'r rhan fwyaf o feysydd a reolir gan Senedd / Llywodraeth Cymru, ceir dryswch ynglŷn â phwy sy'n gyfrifol am rai meysydd (plismona, ynni adnewyddadwy, darlledu a rheoleiddio'r cyfryngau). Hyd yn oed lle'r oedd y mwyafrif yn nodi'r pwerau'n gywir fel rhai wedi'u datganoli, roedd lleiafrif sylweddol yn ei gael yn anghywir, yn enwedig ar gyfer lles a budd-daliadau, ac iechyd
- Wrth gymharu'r canlyniadau â 10 mlynedd yn ôl, ymddengys mai ychydig o welliant a fu yng ngwybodaeth y cyhoedd am ba bwerau sydd wedi'u datganoli i Gymru.

Crynodeb

Barn ynglŷn â'r sefyllfa ar hyn o bryd

- Mae oddeutu hanner y cyhoedd yn meddwl bod y system lywodraethu bresennol yng Nghymru'n gweithio'n dda, tra bo ychydig dros 4 ymhob 10 yn meddwl i'r gwrthwyneb.
- Mae 4 ymhob 10 yn meddwl bod datganoli wedi bod yn dda i Gymru, mae dwywaith cymaint yn meddwl i'r gwrthwyneb, ond nid yw 3 ymhob 10 yn gweld unrhyw wahaniaeth.
- Mae bodlonrwydd yng Nghymru'n sylweddol uwch ar berfformiad Senedd / Llywodraeth Cymru nag ar berfformiad Senedd / Llywodraeth y DU, ond nid yw'r sgoriau'n dangos rhyw lawer o hyder.
    - Mae pobl iau'n fwy bodlon ar berfformiad y Senedd / Llywodraeth Cymru na phobl hŷn.
    - Cefnogwyr y Ceidwadwyr yw'r unig grŵp sy'n rhoi sgôr uwch i Lywodraeth / Senedd y DU nag i Senedd / Llywodraeth Cymru.
- Mae ymddiriedaeth yn sylweddol uwch yn Senedd / Llywodraeth Cymru i wneud yr hyn sydd orau i Gymru nag ydyw yn Senedd / Llywodraeth y DU.
- Gan feddwl bod dryswch o hyd ynglŷn â pha bwerau sydd gan Senedd / Llywodraeth Cymru, mae tua 4 ymhob 10 yn hapus gyda'r sefyllfa fel y mae, tra bo cyfran debyg yn meddwl bod gan Gymru reolaeth dros rhy ychydig o feysydd; dwywaith cymaint ag sy'n meddwl bod ganddi ormod o bwerau.

Crynodeb

Edrych tua'r dyfodol

- Hoffai bron i 8 ymhob 10 weld newidiadau i'r ffordd y mae Cymru'n cael ei rhedeg yn y dyfodol; cefnogwyr Plaid a phobl iau sydd â'r awydd mwyaf am newid.
- Mae'r prif newidiadau y galwyd amdanynt yn ddigymell yn gysylltiedig â pholisi; themâu eraill yw rhagor o bwerau i Gymru a mwy o ffocws ar ymgysylltu â'r cyhoedd a'u cynnwys.
- Pan gyflwynwyd pum opsiwn ar gyfer dyfodol Cymru, roedd ychydig dros 1 ymhob 5 yn hapus gyda'r sefyllfa fel y mae, roedd ar tua hanner eisiau rhagor o bwerau neu annibyniaeth, tra bo ar 1 ymhob 5 eisiau llai o bwerau neu ddiddymu Senedd Cymru.
  - Pobl iau sydd fwyaf tebygol o fod eisiau annibyniaeth neu ragor o bwerau, pobl hŷn sydd fwyaf tebygol o fod eisiau diddymu neu lai o bwerau; ac mae gwahaniaethau mawr yn ôl y blaid a gefnogir.
  - Y rhai sy'n ystyried eu hunain yn Gymreig nid Prydeinig oedd fwyaf tebygol o fod eisiau annibyniaeth, a'r rhai sy'n eu hystyried eu hunain yn Brydeinig nid Cymreig oedd fwyaf tebygol o fod eisiau diddymu Senedd Cymru.
  - Mae ble y mae pobl yn byw yng Nghymru'n llai tebygol o ddylanwadu ar eu barn na ffactorau eraill fel oedran, y blaid y maent yn ei chefnogi a hunaniaeth genedlaethol.
- Dros y 10 mlynedd ddiwethaf ymddengys fod barn pobl wedi pegynnu, e.e. mae'r gyfran sy'n cefnogi annibyniaeth wedi codi; ac felly hefyd y gyfran y mae arnynt eisiau diddymu Senedd Cymru.
- Pan gyflwynwyd tri opsiwn y Comisiwn iddynt, dewisodd y gyfran uchaf yr opsiwn **Datganoli: wedi'i gryfhau a'i ddiogelu**, gyda **Strwythur ffederal**, ac yna **Annibyniaeth** yn dilyn.
  - Y rhai sy'n ystyried eu hunain yn Gymreig nid Prydeinig oedd fwyaf tebygol o ddewis Annibyniaeth, a'r rhai sy'n ystyried eu hunain yn Brydeinig nid Cymreig neu'n Fwy Prydeinig na Chymreig oedd fwyaf tebygol o wrthod pob un o'r tri opsiwn.
  - Eto, mae ble y mae pobl yn byw yng Nghymru'n cael llai o effaith ar eu barn na'u hoedran, y blaid y maent yn ei chefnogi a'u hunaniaeth genedlaethol.

Diolch yn fawr
Thanks very much

Y Comisiwn Annibynnol ar Ddyfodol Cyfansoddiadol Cymru
The Independent Commission on the Constitutional Future of Wales

beaufortresearch